

Liceu



Opera
Barcelona

Les contes d'Hoffmann

JACQUES OFFENBACH

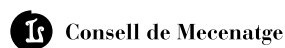
Amb el suport de:

idealista

Temporada 2020-2021



Fundació Gran Teatre del Liceu



Patronat de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President d'honor

President de la Generalitat de Catalunya

President del patronat

Salvador Alemany Mas

Vicepresidenta primera

Àngels Ponsa Roca

Vicepresidenta segona

Andrea Gavela Llopis

Vicepresident tercer

Joan Subirats Humet

Vicepresidenta quarta

Núria Marín Martínez

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Lluís Baulenas Cases, Irene Rigau Oliver, Rosa Tubau LLorià, Àngels Barbarà Fondevila

Vocals representants del Ministeri de Cultura y Deporte

Javier García Fernández, Amaya de Miguel Toral, Joan Francesc Marco Conchillo, Santiago de Torres Sanahuja

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Marta Clari Padrós, Josep Maria Vallès Casadevall

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Joan Carles Garcia Cañizares

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Javier Coll Olalla, Manuel Busquet Arrufat, Ignasi Borrrell Roca, Josep Maria Coronas Guinart, Àgueda Viñamata y de Urruela

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Luis Herrero Borque, Elisa Durán Montolí, José Manuel Casas Aljama, Alfonso Rodés Vilà

Patrons d'honor

Josep Vilarsau Salat, Manuel Bertrand Vergès

Secretari no patró

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

Comissió Executiva de la Fundació del Gran Teatre del Liceu

President

Salvador Alemany Mas

Vocals representants de la Generalitat de Catalunya

Àngels Ponsa Roca, Lluís Baulenas Cases

Vocals representants del Ministeri de Cultura y Deporte

Amaya de Miguel Toral, Antonio Garde Herce

Vocals representants de l'Ajuntament de Barcelona

Joan Subirats Humet, Marta Clari Padrós

Vocal representant de la Diputació de Barcelona

Joan Carles Garcia Cañizares

Vocals representants de la Societat del Gran Teatre del Liceu

Javier Coll Olalla, Manuel Busquet Arrufat

Vocals representants del Consell de Mecenatge

Luis Herrero Borque, Elisa Durán Montolí

Secretari

Joaquim Badia Armengol

Director general

Valentí Oviedo Cornejo

Liceu



Opera
Barcelona

Gràcies per
fer-ho possible

Patrocinadors Aniversari

Telefónica



FUNDACIÓN
MUTUAMADRILEÑA

idealista

Naturgy 

Mecenes



Telefónica

B Sabadell
Fundació



bankinter.



Fundación BBVA

FUNDACION
ACS

Naturgy 



Mitjans de comunicació

LA VANGUARDIA

el Periódico

EL PAÍS

EL PUNT AVUI+

3 CATALUNYA
RÀDIO

rtve

TimeOut
BARCELONA

SER2 CATALUNYA

SPAINMEDIA

ONDA
CERO

COPE
CATALUNYA

ABC

ara.cat

MAIN

ÒA
OPERA
ACTUAL

RAC1

Patrocinadors

 Santander Fundació

 Agbar

ZF CONSORCI
barcelona
ZONA FRANCA

enagas

Damm
Fundació

FUNDACIÓ
PUIG

GRIFOLS

SEAT MÓ
URBAN MOBILITY

TRAM

Protectors



Benefactors

Carlos Abril
Muntsa Alcañiz
Salvador Alemany
Fernando Aleu
José Aljaro
Lidia Arcos
Josep Balcells
Joaquim Barraquer
David Barroso
Núria Basi
Manuel Bertran
Manuel Bertrand
Agustí Bou
Josep M. Bové
Carmen Buqueras
Marc Busquets
Cucha Cabané
Jordi Calonge
Joan Camprubi
Montserrat Cardelús
Ramon Centelles

Guzmán Clavel
M. Dolors i Francesc
Francisco Egea
Fernando Encinar
Joan Esquirol
Magda Ferrer-Dalmau
Albert Foraster
Mercedes Fuster
José Gabeiras
Jorge Gallardo
Pau Gasol
Francisco Gaudier
Anna Gener
Lluís M. Ginjaume
Ezequiel Giró
Enric Girona
M. Inmaculada Gómez
Andrea Gömöry
Casimiro Gracia
Jaume Graell
Francisco A. Granero

Pere Grau
Calamanda Grifoll
Poppy Grijalbo
Francesca Guardiola
María Guasch
Pepita Izquierdo
Gabriel Jené
Mónica Lafuente
Sofia Lluch
Ma. Teresa Machado
Rocio Maestre
Ángel Martínez
Jaume Mercant
Josep Milian
José M. Mohedano
Juan Molina-Martell
Joan Molins
Josep Oliu
M. Carmen Pous
Francisco Reynés
Blanca Ripoll

Miquel Roca
Pedro Roca-Cusachs
Alfonso Rodés
Josep Sabé
Francisco Salamero
Lluís Sans
María Soldevila
Jordi Soler
Karen Swenson
Manuel Terrazo
August Torà
Ernestina Torelló
Joan Uriach
Marta Uriach
Manuel Valderrama
Josep Viader
Josep Vilarasau
María Vilardell †
Oriol Vilardell
Salvador Viñas

Col·laboradors

accenture

Amics
del Liceu

Caixa d'Enginyers

cellnex
driving telecom connectivity

CEMENTOS
MOLINS

Coca-Cola

COMSA
CORPORACIÓN

Cualtis

eurofragance

FC BARCELONA

FGC
Ferrocarrils
de la Generalitat
de Catalunya

Fra Diavolo
EL PASTICER DE L'OPERA

Fundació
FLUIDRA
Llegat Joan Planes

LOEWE
FUNDACIÓN

FUNDACIÓ
CASTELL DE PERALADA

GRUNDIG

helvetia

hispasat

indra

moventia
el moviment des de 1923

proclinic

renfe

saba

SUMAROCA

vueling

mediolanum
BANCO

ALMA
Barcelona

CANAL
Mestre pastisser
1974

CATALONIA
HOTELS & RESORTS

Col·legi Oficial
d'Agents Comercials
de Barcelona
-COACB-

EL PALACE
BARCELONA

EUROSTARS
HOTELS

FRIT
RAVICH

illy

JARCLOS

MANDARIN ORIENTAL
BARCELONA

MISTINGUETT®
VALFORMOSA

MONTIBELLO
EXPERIENCE BEAUTY

SINGULARIS
El catering de autor

Gràcies per
fer-ho possible

Liceu



Opera
Barcelona

Tres dones

Una fotografia que ens vam fer
tres anys després d'acabada la guerra.
És el jardí, de fet un pati descuidat
que hi havia darrere de la casa.
Cap dels qui hi som somriu.
La por impregna els vestits, tantes vegades
estripats i sargits, com les famílies.
Mirem cap a la càmera: la mare
amb el pentinat alt d'una pel·lícula
de la França ocupada.
L'àvia torça un mocador amb les mans
per un dels fills, encara a la presó.
Gairebé no recordo l'altra dona:
seca de passar pena, la tieta
va morir d'un atac passats uns mesos.
Entre elles tres, en una bicicleta,
als quatre anys, seriós, semblo un adult.
Que poc en queda,
guardat en el quartot de la memòria,
que dóna al jardí sec d'una tardor
amb fantasmes de roses: el jardí
de la infantesa, el pati de la por.

Càlcul d'estructures, 2005

Joan Margarit

12

—

Fitxa tècnica

21

—

Amb el teló
abaixat

16

—

Orquestra

32

—

Sobre
la producció

13

—

Fitxa artística

29

—

*Les contes
d'Hoffmann*

Víctor Garcia
de Gomar

18

—

Cor

36

—

Argument
de l'obra

14

—

Repartiment

41

—

Comentaris
musicals

43

English synopsis

48

Més enllà del romanticisme

Oriol Pérez i Treviño

54

Entrevista a Alexander Vinogradov

60

Les contes d'Hoffmann al Liceu

Jaume Tribó

66

Cronologia

74

Playlist
Les contes d'Hoffmann

Víctor Garcia de Gomar

77

Biografies

[Tornar a l'índex](#)

Temporada 2020 / 21

idealista

millor cent a volar



Les contes d'Hoffmann

JACQUES OFFENBACH

Òpera en un pròleg, tres actes i epíleg

Libret de Jules Barbier basat en tres contes d'E.T.A. Hoffmann

Del 18 de gener a l'1 de febrer

Durada aproximada: 3h 30m

10 de febrer de 1881: estrena absoluta a l'Opéra Comique de París
22 d'abril de 1905: estrena a Barcelona, al Teatre Eldorado (en castellà)
05 de febrer de 1924: estrena al Liceu
23 de febrer de 2013: darrera representació al Liceu

Total de representacions al Liceu: 25

Gener 2021		Torn
18	18:30 h	A
19	18:30 h	H
20	18:30 h	B
21	18:30 h	PE
25	18:30 h	G
26	18:30 h	PA
28	18:30 h	E
30	18:30 h	C
31*	17 h	T
Febrer 2021		Torn
1	18:30 h	D

(*): Amb audiodescripció

Fitxa artística

Direcció d'escena

Laurent Pelly

Direcció d'escena associada

Christian Räth

Dramatúrgia i versió del llibret

Agathe Mélinand

Escenografia

Chantal Thomas

Vestuari

Laurent Pelly,
Jean-Jacques Delmotte

Il·luminació

Joël Adam

Disseny del vídeo

Charles Carcopino

Assistència a la direcció d'escena

Albert Estany

Producció

Gran Teatre del Liceu, Opéra National de Lyon, San Francisco Opera, Deutsche Oper Berlin

Cor del Gran Teatre del Liceu

Conxita Garcia, directora

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

Concertino

Kostadin Bogdanoski

Assistència a la direcció musical

Sergi Cuenca

Assistents musicals

Véronique Werklé, Vanessa García,
David-Huy Nguyen-Phong, Jaume Tribó

Director

Riccardo Frizza

Repartiment

Stella

Elena Sancho Pereg: 18, 19, 25, 28 i 31 gener
Adriana González: : 20, 21, 26, 30 gener i
1 febrer

Olympia

Olga Pudova: 18, 19 ,20, 21, 25, 28 i 31 gener
Rocío Pérez: 26, 30 gener i 1 febrer

Antonia

Ermonela Jaho

Giulietta

Ginger Costa-Jackson: 18, 19, 21, 26, 31 gener
Nino Sugurladze: 20, 25, 28, 30 gener i 1 febrer

La musa / Nicklausse

Marina Viotti: 18, 20, 21, 25, 26, 28 i 30 gener
i 1 febrer
Carol García: 19 i 31 gener

La veu de la tomba

Laura Vila

Hoffmann

John Osborn: 18, 20, 25, 28 i 31 gener
Arturo Chacón-Cruz: 19, 21, 26, 30 gener
i 1 febrer

Lindorf / Coppélius / Doctor Miracle / Dapertutto

Aleksander Vinogradov: 18, 20, 25, 28
i 31 gener
Roberto Tagliavini: 19, 21, 26, 30 gener
i 1 febrer

Spalanzani

Francisco Vas

Crespel / Luther

Alexey Bogdanov

Schlémil / Hermann

Carlos Daza

Andrès / Cochenille / Pitichinaccio

Vincent Ordonneau

Nathanaël

Roger Padullés

Amb el suport de:

idealista

Olympia

“El desenvolupament de la intel·ligència artificial plena podria significar la fi de la raça humana. Tindria la capacitat de redissenyar-se i modificar-se per si mateixa a una velocitat fins i tot superior. Els humans, limitats per la seva evolució biològica natural, no hi podrien competir i serien substituïts.”

Stephen Hawking

Teòric de la física, astrofísic, cosmòleg i divulgador científic



Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu és l'orquestra més antiga de l'Estat espanyol. Durant gairebé 170 anys d'història, l'Orquestra del Gran Teatre del Liceu ha estat dirigida per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knappertsbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko.

Ha estat la protagonista de les estrenes del gran repertori operístic a la península ibèrica del barroc als nostres dies i al llarg de la seva història ha dedicat també una especial atenció a la creació lírica catalana. Va fer el seu debut el 1847 amb un concert simfònic dirigit per Marià Obiols, essent la primera òpera Anna Bolena, de Donizetti. Des de llavors ha actuat de forma continuada durant totes les temporades del Teatre. Internacionalment cal destacar el Concert per la Pau i els Drets Humans, organitzat per la Fundació Onuart, retransmès des de la seu de les Nacions Unides a Ginebra el passat 9 de desembre del 2017.

Després de la reconstrucció de 1999 han estat directors titulars Bertrand de Billy (1999-2004), Sebastian Weigle (2004-2008), Michael Boder (2008-2012) i, des de setembre del 2012, Josep Pons.

Intèrprets

Violí I

- Kostadin Bogdanoski
- ▲ Olga Aleshinsky
- ▲ Eva Pyrek
- Birgit Euler
- Aleksandar Krapovski
- Oleg Shport
- Oksana Solovieva
- Raúl Suárez
- Renata Tanellari
- Yana Tsanova
- Oriol Algueró

Violí II

- ▲ Emilie Langlais
- ◆ Sergi Puente
- Mercè Brotons
- Charles Courant
- Piotr Jeczmyk
- Magdalena Kostrzewska
- Kalina Macuta
- Alexandre Polonski

Viola

- ▲ Alejandro Garrido
- ◆ Fulgencio Sandoval
- Bettina Brandkamp
- Franck Tollini
- Marie Vanier
- Josep Bracero

Violoncel

- ▲ Guillaume Terrail
- ◆ Matthias Weinmann
- Esther Clara Braun
- Juan Manuel Stacey
- Andrea Amador

Contrabaix

- ▲ Joao Seara
- ◆ Cristian Sandu
- Sávio De La Corte
- Francesc Lozano

Flauta

- ▲ Albert Mora
- Joan Josep Renart

Oboè

- ▲ Cesar Altur
- Enric Pellicer

Clarinet

- ▲ Juanjo Mercadal
- Dolors Payá

Fagot

- ▲ Guillermo Salcedo
- M. José Rielo

Trompa

- ▲ Carles Chordà S.
- Carles Chordà E.
- Enrique Martínez
- Jorge Vilalta

Corneta

- ▲ Francesc Colomina
- Javi Cantos

Trombó

- ▲ Jordi Berbegal
- Emilio Almenar
- Lluís Bellver

Timpani

- ▲ Manuel Martínez

Percussió

- Jose Luis Carreras
- Pere Cornudella
- David Montoya

Arpa

- Tiziana Tagliani



Cor del Gran Teatre del Liceu

El Cor del Gran Teatre del Liceu neix juntament amb el teatre el 1847 i protagonitza des d'aleshores les estrenes a l'estat espanyol de la pràctica totalitat del repertori operístic, del barroc als nostres dies. Al llarg d'aquests gairebé 170 anys, el Cor del GTL ha estat dirigit per les més grans batutes, d'Arturo Toscanini a Erich Kleiber, d'Otto Klemperer a Hans Knappertsbusch, de Bruno Walter a Fritz Reiner, Richard Strauss, Alexander Glazunov, Ottorino Respighi, Pietro Mascagni, Igor Stravinsky, Manuel de Falla o Eduard Toldrà, fins a arribar als nostres dies amb Riccardo Muti o Kirill Petrenko, i per els més grans directors d'escena.

El Cor del GTL s'ha caracteritzat històricament per una vocalitat molt adequada per a l'òpera italiana, consolidant un estil de cant de la mà del gran mestre italià Romano Gandolfi assistit pel mestre Vittorio Sicuri, que en fou el director titular al llarg d'onze anys i que creà una escola que ha tingut continuïtat amb José Luis Basso i actualment amb Conxita Garcia. També han estat directors titulars del Cor Peter Burian, Andrés Máspero i William Spaulding.

Intèrprets

Sopranos I

Margarida Buendia
Oiane Gonzalez
Olatz Gorrotxategi
Carmen Jimenez
Raquel Lucena
Natalia Perelló
Raquel Momblant
Eun Kyung Park
Maria Such
Maria Genís
Glòria López
Encarna Martínez

Sopranos II

Mariel Fontes
Aina Martín
M^a Àngels Padró
Elisabet Vilaplana
Helena Zaborowska
Mónica Luezas
M^a Dolors Llonch

Mezzo-sopranos

Elisabeth Gillming
Gema Hernandez
Guisela Zannerini
Olga Szabo

Contralts

Mariel Aguilar
Sandra Codina
Hortènsia Larrabeiti
Yordanka Leon
Elizabeth Maldonado
Ingrid Venter

Tenors I

Josep M^a Bosch
José Luis Casanova
Sung Min Kang
Xavier Martínez
José Ant^o Medina
Daniel Muñoz
Joan Prados
Llorenç Valero
Sergi Bellver
Marc Rendon

Tenors II

Omar A. Jara
Graham Lister
Carlos Cremades
Jorge Jasso
Ezequiel Casamada
Giorgo Elmo

Barítons

Xavier Comorera
Gabriel Diap
Ramon Grau
Lucas Groppo
Plamen Papazikov
Joan Josep Ramos
Miquel Rosales

Baixos

Miguel Ángel Currás
Dimitar Darlev
Ignasi Gomar
Ivo Mischev
Pau Bordas

Figurants

Xevi Jordán
Laia Monforte
Carla Ricart
Albert Viñas

Antonia

**“Estem preparats
i estem fent una
bona feina.
Se n'anirà. Només
hem de mantenir la
calma. Se n'anirà.”**

10 de març de 2020, inici de la pandèmia de la COVID-19

Donald Trump

President núm. 45 dels Estats Units

AMB EL TELÓ ABAIXAT

Compositor

Nascut a Colònia el 1819 i mort a París el 1880, Jakob Eberst va ser conegut com a Jacques Offenbach a partir del moment en què es va traslladar a París amb 14 anys, on fou deixeble de Cherubini. Al cap d'uns anys va ser director musical de la Comédie Française i, forçat per les circumstàncies, va abandonar el judaisme per convertir-se al catolicisme.

El 1855, any de la primera Exposició Universal i en ple Segon Imperi, Offenbach va crear el seu propi teatre, Les Bouffes Parisiens, de ressonàncies còmiques evidents. Des d'aleshores i fins a la dècada dels anys setanta, Offenbach fustigaria amb la seva mordacitat aquell Segon Imperi amb més de noranta òperes còmiques i operetes, algunes utilitzant la metàfora d'antics mites definitivament convertits en burla pel compositor, com és el cas de les encara avui cèlebres *Orphée aux enfers* (1858) o *La belle Hélène* (1864). Amb la Comuna de París posterior a la invasió alemanya, Offenbach va caure en desgràcia. Va viatjar als Estats Units i de retorn a França va voler escriure una obra completament diferent de les que havia signat fins aleshores. Així va sorgir *Les contes d'Hoffmann*, que no va poder acabar.

Arturo Chacón-Cruz, Paco Vas, Olga Pudova



Libret i llibretista

Jules Barbier (1825-1901) va ser l'autor d'un llibret per a una òpera que, després del pròleg i abans d'un epíleg, presenta tres actes inspirats en tres relats fantàstics de l'escriptor romàntic Ernst Theodor Amadeus Hoffmann (1776-1822): *Der Sandmann*, *Rath Krespel* i *Des verlorene Spiegelbild*. Admirador de Beethoven i de Mozart, Hoffmann també va ser músic i va escriure una òpera: *Undine* (1816).

Al llibret de Jules Barbier, Hoffmann és el protagonista dels tres relats, narrats a mode de *flashback* al pròleg i que palesen els desenganys i les obsessions amoroses del personatge, que topa sempre amb un antagonista (Coppélius, Dr. Miracle i Dapertutto), personificació del dimoni.

Olga Pudova



Estrena

***Les contes d'Hoffmann* es va estrenar a la Sala Favart de l'Opéra Comique de París el 10 de febrer de 1881, quatre mesos després de la mort del compositor, que no havia tingut temps d'acabar l'orquestració de l'obra. Qui la va enllestir va ser Ernest Guiraud i l'estrena va tenir un èxit esclatant. Posteriorment se'n documenten diverses revisions i modificacions, per exemple per a les funcions a Viena (1881). Per a l'estrena de l'òpera a Montecarlo (1904), el compositor André Bloch (deixeble de Guiraud) va reorquestrar-ne algunes parts i posteriorment a Berlín s'hi van afegir números musicals a partir d'altres obres d'Offenbach, com ara l'ària «Scintille diamant», procedent de l'opereta *Voyage à la lune*. A partir del 1907 es va imposar l'edició Choudens, que barreja el material original amb l'afegit per Bloch. La versió considerada definitiva és de Michael Kaye i Jean-Christophe Keck (1992).**

Estrena al Liceu

A Barcelona, *Les contes d'Hoffmann* va arribar per primera vegada al teatre Eldorado, que la va estrenar (en versió castellana) el 22 d'abril de 1905. Al Liceu no va arribar fins al 5 de febrer de 1924. En aquella ocasió el crític de *La Vanguardia* apuntava que la funció va tenir el màxim encert en la tria dels cantants i no tant en la posada en escena. Sobre la partitura d'Offenbach, hi llegim: «Música frívola, de un melodismo superficial y a menudo trivial, tiene la ventaja de ser fácilmente comprendida y asimilada; es música que se pega al oído, pegajosa como si dijéramos [...]. Es una musiquita que no exige gran esfuerzo intelectual para apreciarla... ni para saciarse de ella».



Roberto Tagliavini, Ermoneła Jaho



John Osborn, Ermoneła Jaho



Víctor García de Gomar
Director artístic del Gran Teatre del Liceu

Les contes d'Hoffmann

Ernst Theodor Amadeus Hoffmann, prototip de poeta romàntic alemany, és també el protagonista d'aquesta òpera d'Offenbach. La seva vida i obra, els seus dubtes i les seves crisis, a banda de les seves reflexions profundes, van servir d'inspiració per a altres compositors, com ara Schumann, Adam, Delibes, Txaikovski o Hindemith. *L'home de sorra*, *El conseller Krespel* i *El reflex perdut* són els tres relats de Hoffmann publicats entre 1814 i 1818 que van despertar l'interès dels dramaturgs Jules Barbier i Michel Carré, i que van acabar derivant en una obra teatral (*Els contes fantàstics de Hoffmann*) sobre la qual Offenbach demanaria un llibret adaptat per a la seva darrera òpera.

Offenbach, conegut compositor d'operetes taquilleres, va iniciar un procés de sis anys ple de calamitats entre els primers esborranys i l'estrena: planificada en tres teatres diferents, amb tres directors diferents, amb les seves peticions de canvis en la partitura, un llibretista que treballava més a poc a poc que el mateix Offenbach i que suggeria canvis sobre la marxa, i, finalment, la malaltia del compositor.

En un moment en què la malaltia ja era molt present, Offenbach va escriure a la seva filla Pepita una carta (prin-

cipis d'agost de 1880): “Només tinc un mes per escriure el tercer acte de *Belle Lurette*, orquestrar els tres actes, escriure el final de l'acte de Venècia i sencer el cinquè acte de *Les Contes d'Hoffmann* (i no estic parlant de l'orquestració, que ve després) i escriure l'obra per al Théâtre des Variétés. Podré aconseguir-ho? Això espero”.

Enmig del període d'assajos, una tarda es va trobar malament i es va desmaiar. Un cop va recuperar la consciència, va explicar a la seva família que segurament seria la seva darrera nit. Efectivament: moriria unes hores més tard. Va deixar les parts de veu i piano del quart acte, mentre que l'epíleg només estava esbossat.

L'estrena, el 10 de febrer de 1881, va ser un èxit important. L'inici de la funció estava previst a les 20 h i, tot i els talls, va acabar a prop de la mitjanit. Tot París era allà per ser testimoni de l'estrena de l'obra pòstuma d'Offenbach. Els crítics van avaluar l'obra com una obra mestra. El diari *Le Figaro* afirmava: “*Les contes d'Hoffmann* seront les Contes des Mille et une représentations”. L'ària d'Olympia i la “Barcarolle” es van haver de repetir.

La personalitat de Hoffmann connecta amb les dones, tres tipus, con-

cretament: la nina sense vida amb cor de gel (Olympia), la virtuosa malalta predestinada a morir (Antonia) i la cortesana desvergonyida (Giulietta). En el context actual, Olympia ens evoca el món de la intel·ligència artificial i els límits ètics de la ciència; Antonia, el patiment dels malalts i el terror de les pandèmies (tuberculosi al segle XIX, la COVID-19 d'avui?), i Giulietta, la hipocresia d'una societat davant de les cortesanes, però, alhora, també parla de la mentida i de fer servir la bellesa per enganyar. D'alguna manera, igual que Jules Verne anticipava enginys i reptes de la humanitat, a partir dels contes d'E. T. A. Hoffmann Offenbach era capaç de retratar una societat que ha evolucionat poc.

D'altra banda, aquesta producció de Laurent Pelly connecta l'univers d'E. T. A. Hoffmann amb el del pintor Léon Spilliaert. Una felix associació per mostrar aquest "realisme fantàstic" amb misteri. Les pintures de Spilliaert mostren un interior banal però d'una màgia inquietant, i cada objecte, moble o paret de color passa pel filtre de l'artista i convida l'espectador a fer una immersió en un món fascinant, misteriós i profund, però amb un punt de

sobrenatural. Encara en l'interior d'una casa burgesa clàssica, som en un espai tenebrós poblat d'ombres i secrets. D'alguna manera, Pelly recrea l'espai mental i imaginatiu del mateix poeta: un món real i, a la vegada, oníric.

D'altra banda, cal anotar que Pelly ha triat l'edició Keck de la partitura, mirant de respectar la forma original de l'obra: una òpera còmica en què s'alternen àries amb diàlegs (sense els recitatius proposats després de l'estrena de l'obra).

Som davant d'una obra fascinant per la riquesa dramàtica i per la combinació de dos gèneros: la poètica (o bogeria) de Hoffmann i la inventiva musical d'Offenbach. Una òpera extravagant on es conjuguen, a parts iguals, el grotesc amb el sublim, i que planteja el camí obsessiu i, tal vegada, macabre, en la cerca de l'absolut i de l'ideal femení. Quatre èpoques en la vida sentimental d'un mateix home i quatre històries per a una òpera inclassificable. Finalment, Stella és el personatge central, mentre que Olympia, Antonia i Giulietta són les seves facetes fantasmagòriques.



Agathe Mélinand
Dramaturga

SOBRE LA PRODUCCIÓ

Gràcies a la seva correspondència de joventut i al seu diari íntim, als testimoniatges dels seus amics i a les notes del seu editor, coneixem amb bastanta fidelitat la vida trista, nerviosa i turmentada, agitada i insatisfeta, d'Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann, que va esdevenir l'any 1812 Ernst Theodor Amadeus Hoffmann per amor a Mozart.

Una vida de fugides, viatges, una feina de funcionari d'Administració, una vida de música, òperes, pintura, la vida d'un geni, la seva vida... amarada en aquell alcohol que et fa veure diables pujant la teva escala, una existència curta i desesperada, agitada per crisis nervioses en què els gnoms rancallosos i les forces del mal jugaven amb totes aquelles dones que hauria pogut estimar. Contes! Vint volums en la traducció de Loeve-Veimars!

Com no pensar en Rússia o en Transsilvània, aquells països on et devoren els vampirs? Una de les claus de l'obra de Hoffmann es troba en la influència d'anada i tornada que rep i que exerceix als països de l'Est. L'any 1804, l'escriptor és a Varsòvia, durant l'ocupació prussiana. Hoffmann té la revelació de «la literatura nova», descobreix Gozzi i Calderón, el poeta Arnim, *El simbolisme dels somnis* i *Els aspectes nocturns de les ciències*

naturals de Von Schubert. A Varsòvia, Hoffmann s'apassiona pel teatre, l'òpera, el dibuix, esbossa deu projectes d'òperes, funda una «societat musical».

A canvi, la influència de Hoffmann en la literatura russa és immensa (Gógol, Dostoievski i Bulgàkov). Els personatges ganyoters i diabòlics d'*El mestre i Margarida* estan emparentats amb els dimonis de frac vermell imaginats per Hoffmann. I aquell gat que parla, no és germà enemic del Gos Berganza o cosí del Gat Murr?

I l'obsessió per l'amor! Hoffmann, funcionari esqueixat, fugia dels amors romàntics, aquelles primícies mentideres d'una vida burgesa i limitada. Sabia que els somriures gentils i la passió escabellada són l'anunci d'una presó burgesa que reclourà l'artista i li tallarà les cames o el deixarà cec...

Tanmateix... aquest enamorat aterrit que comparteix les pors d'Stendhal (sense l'orgull) cedirà, a diferència del «campió del Romanticisme», a un matrimoni senzill. L'any 1822, després d'alguns amors dissortats, es casa amb una jove polonesa, Michaelina, que fins al final serà una esposa discreta i pacient. Molt allunyada de les petites burgeses estridents i molestes o de les aventureres que rebutjaven Hoffmann i omplien la seva obra!

A l'artista... això no li impedeix enamorar-se bojament i sense esperança, durant unes lliçons de música, de la seva alumna, la jove Julia Marc. Era a Bamberg; ella tenia 13 anys, ell en tenia 34... Hi ha quelcom més vulgar? Però enmig del romanticisme imperant i els seus deliris, «Hoffmann està enamorat». Sorollosament! I sense esperança, la qual cosa és millor! Trasmalsada, la família va prometre la jove amb un comerciant. Durant unes crisis nervioses, Hoffmann va arribar a insultar en públic Julia i la seva mare. Aquesta dissort amorosa transformada per l'artista nodreix, com és costum, la seva obra literària.

És sobretot aquest problema recurrent de l'elecció entre la dona i l'art, entre l'amor que et devora i la creació que t'alimenta (!), el que posaran en relleu Jules Barbier i Michel Carré l'any 1851 en la seva obra per al Théâtre de l'Odéon. Per què Hoffmann? Perquè en aquella època, gràcies a la traducció o més aviat a l'adaptació de Loeve-Veimars, es tracta de l'autor alemany més llegit a França. «Els seus contes han estat llegits per tothom; han complagut la portera i la gran dama, l'artista i l'adroguer», escriu Théophile Gauthier l'any 1836. El que segurament agrada d'Hoffmann, a banda de l'aspecte fantàstic, és l'humor,

és aquella mirada càustica que acaricia i destrossa els protagonistes. Hoffmann escriu d'una manera senzilla, abrupta, no ens «ho dóna a entendre»... Barbier i Carré utilitzaran la seva personalitat fascinantadora per crear una mena d'antiheroi malaurat, encegat, enamorat, hiperentusiasta... embruixat!

I és l'any 1873, després de la manca de representacions l'any 1867 d'una primera òpera escrita per Hector Salomon que no es representarà a La Porte Saint-Martin per uns problemes de drets que enfronten els autors, quan Offenbach comença la seva col·laboració amb Barbier...

La resta és coneguda, és la llarguísima i fantàstica a història d'una òpera inacabada i que va donar per fi una glòria «seriosa», encara que pòstuma, al petit Mozart dels Camps Elisis.

Aquesta és la nostra nova versió...

Giulietta

**“Més val ser vençut
dient la veritat que
triomfar per una
mentida.”**

Mahatma Gandhi

Pacifista, polític, pensador i advocat hinduista indi

Argument de l'obra

Les contes d'Hoffmann



Assaig de Les contes d'Hoffmann al Liceu la temporada 2020/21

Pròleg

Una taverna de Nuremberg. El local, que està situat a la vora d'un teatre d'òpera on es representa el *Don Giovanni* de Mozart, acull els esperits de la cervesa i del vi, que professen la seva amistat als homes.¹ Una musa apareix i diu que protegeix Hoffmann, el seu poeta. La musa té com a rival la cantant Stella, que canta el paper de Donna Anna de l'òpera mozartiana. La musa pren la forma de Nicklausse, company d'Hoffmann, a qui va a buscar.² Hoffmann ha fet acte d'aparició després que hàgim conegut l'enigmàtic Lindorf,³ conseller i admirador igualment de Stella, acompanyat d'Andrès, el criat de la cantant. Aquesta ha citat el cantant mitjançant una carta interceptada per Lindorf, que vol impedir aquella trobada. Arriben Luther, Wolfram i altres companys, que animen Hoffmann, a qui veuen excessivament preocupat. El poeta canta aleshores la cèlebre cançó de Kleinzach.⁴

Nathanaël s'adona aleshores que Hoffmann està enamorat, però el poeta està massa preocupat per la presència de Lindorf. Després fa saber als seus companys que la seva estimada Stella aplega en una sola persona tres ànimes: la d'una artista, la d'una jove i la d'una cortesana. Per això demana als estudiants si volen escoltar la història de les seves tres aventures amoroses i aquests s'afanyen a escoltar Hoffmann.

Acte I

L'acció ens situa a casa del professor Spalanzani, a París. Aquest és un inventor excèntric que ha construït un autòmat perfecte: la nina Olympia, a qui presentarà com a la seva pròpia filla. Els ulls els ha realitzat Coppélius, encarnació del mal, que encara no ha cobrat els seus ho-



noraris. Hoffmann ha vist la nina de lluny i creient-la una dona de debò se n'ha enamorat,⁵ tot i que Nicklausse intenta fer-lo entrar en raó. Coppélius ven a Hoffmann unes ulleres que li permetran veure més de prop Olympia, mentre reclama a Spalanzani el que li és degut. Arriben els convidats, que feliciten Spalanzani per la seva «filla». La nina Olympia canta la seva cançó i deixa tot-hom esbalaït.⁶

Acabada la cançó, Hoffmann declara el seu amor a Olympia. Mentre comença la festa en honor de Spalanzani, Hoffmann segueix conquistant la nina, i Nicklausse intenta que ho deixi estar. Enmig de la festa Hoffmann es posa a ballar desesperadament amb Olympia. Li cauen les ulleres i cau també ell en un canapè, mentre que Olympia és enretirada per Cochenille, criat de Spalanzani. Coppélius, per la seva part, desactiva el mecanisme d'Olympia, que es parteix en dues meitats. Hoffmann constata amb horror que s'havia enamorat d'una nina mecànica.⁷

Acte II

La casa del conseller Crespel, a Munic. La seva filla, Antonia, aspira a ser cantant d'òpera, com la seva difunta mare. La jove es pregunta si Hoffmann, de qui està enamorada, vindrà al seu costat. Mentre canta, el seu pare la interromp: la jove té prohibit cantar perquè està afectada de la mateixa malaltia que la seva mare.⁸

Crespel demana al servent Frantz que no obri la porta a ningú. Entren a la casa Hoffmann i Nicklausse.⁹ El poeta no entén les raons de la reclusió d'Antonia, que de fet es queda a casa obligada pel seu pare. Assegut al clavicèmbal, Hoffmann entona una de les melodies d'Antonia, que de seguida surt a rebre el seu estimat poeta. Els joves parlen del seu futur casament i quan Antonia comença a cantar, se sent defallir.¹⁰

Franz fa saber a Crespel, que acaba d'arribar, les intencions del Dr. Miracle. Crespel no el vol rebre perquè temps enrere havia causat la mort de la seva esposa, però el pèrfid doctor, nova personificació malèfica en aquesta òpera, entra a la sala.

Antonia s'apressa a plantejar a Hoffmann que fugi quan sent les passes del seu pare, que arriba. Antonia té prohibit cantar si no vol perdre la vida, però Miracle, en una demostració de dolenteria extrema, invoca l'esperit de la mare d'Antonia¹¹ per tal que la noia li canti. Quan ho fa, Antonia cau morta als peus del seu pare i d'Hoffmann. Crespel culpa el poeta de la tràgica fi de la seva filla.

Acte III

A la vora del Gran Canal, a Venècia. Nicklausse canta i lloa la nit d'amor mentre la cortesana Giulietta s'hi afegeix sense pensar-s'ho dues vegades.¹²

Hoffmann ha esdevingut un personatge frívol, amant dels plaers del vi, de la taula i del llit. Schlémil i Pitichinaccio són dos aprofitats que busquen els favors de Giulietta. Aquesta proposa jugar una partida de Faraó, un misteriós joc de cartes. Dapertutto es treu de la butxaca una pedra preciosa amb la qual Giulietta robarà la imatge d'Hoffmann durant la partida.

Giulietta accepta la proposta de Dapertutto mentre

[Tornar a l'índex](#)

Schlémil, que ha perdut l'ànima a mans de Giulietta, es bat en duel amb Hoffmann i mor travessat per l'espasa del poeta. La cortesana Giulietta es disposa a conquistar Hoffmann i finalment acaba robant-li la imatge.¹³ Daper tutto prepara un verí per assassinar Nicklausse i treure'l del mig, però finalment serà Giulietta qui es beurà la copa que li lliura sense voler Pitichinaccio. La cortesana cau morta als braços d'Hoffmann.

Epíleg

La taverna de Nuremberg. Hoffmann ja ha explicat les seves desventures amoroses als companys de taverna. La musa de la Poesia torna a aparèixer per revelar-se com a mestressa del poeta.¹⁴ Stella, la cantant, torna després de la representació, però Hoffmann es troba en un estat d'embriaguesa extrema. Lindorf aconseguix el que volia: que Stella deixi Hoffmann, que es queda, sol, amb la seva musa.

Consulteu
l'argument
en format de
lectura fàcil



John Osborn, Aleksander Vinogradov



Comentaris musicals

- 1 L'òpera s'inicia amb un breu preludi orquestral que aviat dona pas a un passatge coral, escumejant, invocant l'esperit de la cervesa i del vi.
- 2 L'orquestra i el cant evocaran el «Notte e giorno faticar» que canta Leporello al principi del *Don Giovanni* de Mozart.
- 3 El personatge apareix subratllat per un tema orquestral que serà molt semblant al de les aparicions posteriors de Coppélius, Dr. Miracle i Dapertutto.
- 4 És un fragment cèlebre («Il était une fois à la cour d'Eisenach»), una de les pàgines més sucoses per a tenor, marcada pels contrastos entre una secció expansiva, gairebé eufòrica, i una segona més introspectiva, que marca indefectiblement el romanticisme del personatge.
- 5 Hoffmann canta l'*arioso* «C'est elle! Elle sommeille», que demostra la seva impaciència per la trobada amb la nina. La partitura també està esquitxada amb moments d'exaltació lírica i d'una gran delicadesa.
- 6 «Les oiseaux dans la charmille» és una de les àries més difícils del repertori per a soprano *lirico-leggero*, que ha d'atènyer originàriament un Mi bemoll sobreagut.
- 7 Tot el final d'acte és un veritable prodigi d'inventiva melòdica i de frescor orquestral, amb un tractament magistral de les veus solistes, barrejades amb la massa coral.
- 8 «Elle fuit! La tourterelle» és una pàgina delicada adscrita a la veu de soprano lírica, en contraposició a la lleugeresa volàtil del personatge d'Olympia de l'acte anterior.
- 9 «Vois, sur l'archet frémissant» és una ària preciosa destinada a Nicklausse. A les frases expansives de la mezzosoprano cal afegir el passatge obligat per a violí.
- 10 La convencionalitat del duet entre els dos personatges no està renyida amb la bellesa de melodia i ritme destinats a Hoffmann i Antonia.
- 11 La melodia que entona la mare d'Antonia recupera un tema que Offenbach ha presentat a l'inici de l'acte. És a partir de les frases del fantasma, «Chère enfant, que j'appelle!», que es desencadena el clímax del final de l'acte, arravatat i de gran efecte teatral.

Comentaris musicals

- 12 Aquest acte, en gran part escrit i esbossat per Offenbach, conté material aliè, com ara l'orquestració d'Ernest Guiraud. Amb tot, l'atmosfera d'aquest principi ens permet endevinar la mà sempre imaginativa d'Offenbach en la creació d'ambients tan sensuals com aquest que contribueix a la justa celebritat del passatge, conegut amb el nom de «Barcarola» pel seu ritme, característic dels gondolers venecians.
- 13 L'escena entre Giulietta i Hoffmann culmina amb «Ô Dieu! De quelle ivresse embrases-tu mon âme?», una pàgina apassionada amb què el poeta mostra el seu amor envers la cortesana. Offenbach concep l'ària des de la tensió creixent fins al clímax sobre la frase «passer ton haleine embaumée sur mes lèvres et sur mes yeux».
- 14 «Des cendres de ton coeur réchauffe ton génie» és l'*arioso* de la musa, magníficament resolt per la melodia imaginativa d'Offenbach.

English synopsis

Prologue

We find ourselves in a tavern in Nuremberg. The premises are located next to an opera house where Mozart's *Don Giovanni* is performed. The tavern houses the spirits of beer and wine, who profess their friendship towards men.¹ A muse appears and says she is protecting Hoffmann, her poet. The muse's rival is the singer Stella, who sings the role of Donna Anna in Mozart's opera. The muse takes the form of Nicklausse, Hoffmann's companion, whom he goes to look for.²

Hoffmann makes an appearance after we meet the enigmatic Lindorf³, who is also Stella's adviser and admirer, accompanied by Andrés, the singer's servant. She summons the singer in a letter intercepted by Lindorf, who wants to prevent that encounter. Luther, Wolfram, and other comrades arrive, and try to cheer Hoffmann up, whom they see as overly worried. The poet then sings the famous song about Kleinzach.⁴

Nathanaël then realizes that Hoffmann is in love, but the poet is overly worried about Lindorf being around. He then lets his classmates know that his beloved Stella is an amalgamate of three souls in one person: that of an artist, that of a young woman and that of a courtesan. He then asks the students if they want to hear the story of his three love affairs and they settle down to listen to Hoffmann.

Act one

The action takes place at Professor Spalanzani's house in Berlin. He is an eccentric inventor, who has built a perfect automaton: the doll Olympia, whom he will introduce as his own daughter. The eyes were made by Coppélius, the embodiment of evil, who has still not received his fees. Hoffmann, despite seeing the doll from afar and believing it to be a real woman, has fallen in love with it,⁵ although Nicklausse tries to make him come to his senses. Coppélius sells glasses to Hoffmann that will allow him to see Olympia more closely, while claiming from Spalanzani what he is owed.

The guests arrive and congratulate Spalanzani on his "daughter". Olympia, the doll, sings her song and leaves everyone awestruck.⁶

After the song, Hoffmann declares his love for Olympia. As the party in honour of Spalanzani begins, Hoffmann continues trying to charm the doll, while Nicklausse desperately tries to get him to leave her alone. In the middle of the party, Hoffmann starts dancing desperately with Olympia. His glasses fall off and he falls on a couch, while Olympia is led away by Cochenille, Spalanzani's servant. Meanwhile, Coppélius deactivates Olympia's mechanism, which splits in two halves. Hoffmann is horrified to find that he has fallen in love with an automaton.⁷

Act two

We now find ourselves at Councillor Crespel's home in Munich. His daughter, Antonia, aspires to be an opera singer, just as her late mother was. The young woman wonders if Hoffmann, with whom she is in love, will come to her side. While singing, her father interrupts her: the young woman is forbidden to sing because she is affected by the same disease her mother had.⁸ Crespel tells the servant Frantz not to open the door to anyone. Hoffmann and Nicklausse enter the house.⁹ The poet does not understand the reasons for Antonia's imprisonment, who only stays at home because her father forces her to do so. Sitting at the harpsichord, Hoffmann sings one of Antonia's melodies, who immediately comes out to receive her beloved poet. The young couple talk about their future wedding and when Antonia starts singing, she feels faint.¹⁰

Franz informs Crespel, who has just arrived, of Doctor Miracle's intentions. Crespel does not want to receive him because some time ago he had caused the death of his wife, but the perfidious doctor, a new evil personification in this opera, enters the room.

Antonia hurries to tell Hoffmann to flee when she hears her father's footsteps approaching. Antonia is forbidden to sing if she does not want to lose her life, but Miracle, in a demonstration of extreme malice, invokes the spirit of Antonia's mother,¹¹ so that the girl can sing to her. When she does, Antonia falls dead at the feet of her father and Hoffmann. Crespel blames the poet for his daughter's tragic end.

Act three

Along the banks of the Grand Canal in Venice, Nicklausse sings Beautiful night, oh night of love while courtesan Giulietta joins in without thinking twice.¹² Hoffmann has become a frivolous character with a philosophy of "eat, drink and be merry". Schlémil and

Pittinacchio are two free riders looking for Giulietta's favours. She proposes they play a mysterious card game called Pharaoh. Dapertutto takes a gem from his pocket with which Giulietta will steal Hoffmann's image during the game. Giulietta accepts Dapertutto's proposal while Schlémil, who has lost his soul at the hands of Giulietta, duels with Hoffmann before he dies, pierced by the poet's sword. The courtesan Giulietta prepares to conquer Hoffmann and finally ends up stealing his reflection from a mirror.¹³ Dapertutto prepares a poison to kill Nicklausse and get him out of the way, but in the end, it will be Giulietta who drinks from the cup Pittinacchio inadvertently hands her. The courtesan falls dead in Hoffmann's arms.

Epilogue

Once again at the Nuremberg Tavern, Hoffmann has already explained his love affairs to his tavern mates. The muse of Poetry reappears to reveal herself as the poet's mistress.¹⁴ Stella, the singer, returns after the performance, but Hoffmann is in a state of extreme intoxication. Lindorf gets what he wanted: for Stella to leave Hoffmann who is left, alone, with his muse.

Musical comments

- 1 The opera begins with a brief orchestral prelude that quickly leads to a spritely choral number, which invokes the spirit of beer and wine.
- 2 The orchestra and singing evoke the “Notte e giorno faticar” that Leporello sings at the start of Mozart’s *Don Giovanni*.
- 3 The character is highlighted by an orchestral theme that is very similar to the subsequent appearances by Coppélius, Doctor Miracle and Dapertutto.
- 4 A well-known piece (“il était une fois à la cour d’Eisenach”), one of the juiciest numbers for tenors, marked by the contrasts between an expansive, nearly euphoric, section and a second more introspective one that inevitably marks the character’s romanticism.
- 5 Hoffmann sings the *arioso* “C’est elle! Elle sommeille” that demonstrates his impatience to be with the doll. The score is also peppered with moments of lyrical exaltation and great delicacy.
- 6 “Les oiseaux dans la charmille” is one of the most difficult arias in the repertoire for light lyric sopranos, who must have originally reached a high Eb.
- 7 The whole end of the act is a true prodigy of melodic inventiveness and orchestral freshness, with a masterful treatment of the solo voices, mixed with the choral voices.
- 8 “Elle fuit! La tourtorelle” is a delicate number ascribed to the lyrical soprano voice, as opposed to the volatile lightness of Olympia’s character in the previous act.
- 9 “Vois, sur l’archet frémissant” is a beautiful aria for Niklausse, which is sometimes excluded from performances of this opera. The obligatory passage for violin must be added to the expansive phrases of the mezzo-soprano.
- 10 The conventionality of the brief duet between the two characters is not at odds with the beauty of the melody and rhythm intended for Hoffmann and Antonia.
- 11 The melody sung by Antonia’s mother brings back a theme that Offenbach introduced at the beginning of the act. It’s from the ghost phrases, “Chère enfant, que j’appelle!” which triggers the gripping, highly theatrical climax of the end of the act.

- 12 This act, largely written and penned by Offenbach, contains outside material, such as Ernest Guiraud's orchestration. However, the atmosphere of this beginning makes it possible for us to perceive the always imaginative hand of Offenbach in creating such sensual atmospheres as this one, which contributes to the passage's deserved celebrity, known as "Barcarolle ", due to its rhythm, characteristic of Venetian gondoliers.
- 13 The scene between Giulietta and Hoffmann culminates in "O Dieu! de quelle ivresse embrases tu mon âme?", a passionate number with which the poet shows his love for the courtesan. Offenbach conceives the aria from the rising tension to the climax of the phrase "passer ton haleine embaumée sur mes lèvres et sur mes yeux".
- 14 "Des cendres de ton coeur réchauffe ton génie" is the muse's aria, magnificently resolved by Offenbach's imaginative melody, to which Hoffmann and the chorus respond.

Més enllà del romanticisme

Oriol Pérez i Treviño

Musicòleg i assagista

En la història del Romanticisme alemany i europeu, la figura d'Ernst Theodor Amadeus Hoffmann (1776-1822) no és una icona qualsevol. I no ho és per una singularitat que massa sovint oblidem. A part de la seva coneguda faceta literària i del seu intens conreu d'un gènere romàntic com el conte, Hoffmann va ser també un destacat compositor, en haver estat creador, entre d'altres obres, de la que és possiblement la primera òpera fantàstica (*Undine*, 1816), basada en el conte homònim escrit el 1811 per Friedrich de la Motte Fouqué (1777-1843) i que, per aquells estranys atzars que té la història, va ser llegit en veu alta per Richard Wagner la nit abans del dia de la seva mort, el 13 de febrer de 1883, a Venècia. Aquesta doble condició, d'escriptor i compositor, va aplanar el camí a E. T. A. Hoffmann per convertir-se en un reputadíssim crític musical, com així ho testimonia la famosa sentència que trobem en un assaig, publicat el 1810, i on a propòsit de la "Cinquena simfonia" de Beethoven no va dubtar a afirmar que aquesta obra demostra com "la música instrumental és la més elevada de totes les arts, perquè obre a l'ésser humà el meravellós regne espiritual d'allò infinit".

L'ombra de Hoffmann va ser molt allargada al llarg del segle XIX i, així, alguns dels seus contes van traspasar ràpidament fronteres i van passar a formar part de l'imaginari col·lectiu europeu malgrat que, estèticament, el moviment romàntic, a partir de la dècada dels trenta del segle XIX, havia començat a mostrar els primers símptomes de declivi amb l'aparició de nous viarans estètics. Pensem en Stendhal (1783-1842), qui, amb la publicació, el 1830, d'*El roig i el negre*, va iniciar allò que coneixem com *realisme*, per no parlar de l'aportació, vint-i-set anys després, de Gustave Flaubert (1821-1880) amb *Madame Bovary* (1857).

Malgrat aquestes manifestacions realistes que desembocarien, amb els anys, en el naturalisme i el verisme, cert és que el Romanticisme va seguir d'allò més viu i present. I ja no tan sols per la perpetuació dels anhels de totalitat i de l'absolut que havien iniciat l'aventura romàntica localitzada a bastament en l'obra literària de Hoffmann, sinó també com una resposta resilient a un món i, en especial, a unes ciutats que cada vegada eren més industrials, materialistes, literals i prosaiques. Sense ànima. París no n'era pas una excepció, i no és estrany que fos en aquesta ciutat on va aparèixer la doctrina de l'espiritisme, impulsada, entre d'altres, per Allan Kardec (1804-1869). Davant d'aquesta literalitat, excés de realisme i "desencantament del món", milers de persones van fer-se seguidores d'una doctrina convençuda de la immortalitat de l'ànima, de la presència dels esperits i d'una relació amb el món de l'espiritualitat on no feia falta la mediació de cap institució religiosa.

En paral·lel, milers de lectors es deixaven fascinar pels citats contes d'E. T. A. Hoffmann, però també per altres produccions literàries, com poden ser els *Contes de misteri i imaginació* d'E. A. Poe (1809-1849), les *Leyendas* de G. A. Bécquer (1836-1870) o diferents novel·les del gènere

conegut com gòtic. No cal dir que els compositors eren lectors àvids de tota aquesta literatura i, en el cas de Hoffmann, va tenir la seva influència directa en creacions musicals com l'òpera *Marino Faliero* (1835) de Gaetano Donizetti, la *Kreisleriana* (1838) de Robert Schumann i, en anys successius, el ballet *Coppélia* (1870) de Léo Delibes. Però, especialment, en la que és considerada l'obra mestra d'aquest encara mal conegut compositor francès d'origen judeoalemany anomenat Jacques Offenbach (1819-1880): *Les Contes d'Hoffmann* (1881).

L'ombra de Hoffmann va ser molt allargada al llarg del segle XIX i, així, alguns dels seus contes van traspasar ràpidament fronteres i van passar a formar part de l'imaginari col·lectiu europeu.

I hem de dir mal conegut perquè, més enllà de considerar-lo el creador de l'opereta francesa (*opéra-bouffe*), principalment a través de la seva prolífica obra impulsada des del Théâtre des Bouffes-Parisiens (del qual va ser el màxim responsable artístic a partir de 1855) i per haver compost els esmentats *Contes*, Offenbach ocupa encara en l'imaginari de la història de la música un espai secundari. No entrarem en les qüestions del perquè d'aquest posicionament, per a uns, atribuïble a una musicografia encara força hereva d'una tendència judeofòbica que ha menystingut qui va ser fill del cantor de la sinagoga de Colònia, i per a altres, per haver-se dedicat, bàsicament, a un gènere (l'opereta) considerat, en ocasions, “menor” (una mica com el que passa amb el gènere de la sarsuela). En tot cas, la seva condició francoalemanya i un perfil de la seva figura poc conegut no han permès situar plenament Offenbach al lloc que es mereix, a diferència del que sí que s'ha fet amb altres intèrprets-compositors, com ara Frederic Chopin, Franz Liszt o Niccolò Paganini. I esmentem amb tota la intenció aquests tres creadors, que, com és sabut, van ser grans virtuoses del piano i el violí. Offenbach també va ser virtuos d'un instrument com el violoncel, que, en el seu moment, no va tenir el reconeixement ni el prestigi dels nostres dies. Això no va impedir que fos conegut com el “Liszt del violoncel”, una alta distinció que li va permetre rivalitzar amb el “Paganini del violoncel”, el belga Adrien-François Servais (1807-1866).

La història del violoncel i la seva interpretació mai haguessin estat el

[Tornar a l'índex](#)



Assaig de *Les contes d'Hoffmann* al Liceu la temporada 2020/21

[Tornar a l'índex](#)

mateix sense la figura d'Offenbach en erigir-se com un nom fonamental en la difusió d'aquest instrument com a solista, a més de ser l'introduïdor d'un repertori canònic per excel·lència: les "Sonates" de Beethoven a França. No prou satisfet amb això, no va dubtar a compondre el poc programat a les nostres sales però espectacular *Concerto Militaire per a violoncel i orquestra* que ell mateix va estrenar el 24 d'abril de 1847 a la sala de Moueou-Santi de París.

Però en Offenbach hi ha present una altra qüestió, que és una mostra més de l'aliança francogermànica en la formulació del moviment romàntic. Si bé l'hegemonia de la musicologia austrogermànica ha capitalitzat l'expressió musical prioritàriament a les seves latituds i deixant només un espai per a l'òpera italiana i algunes esporàdiques mostres provinents de França, no és menys cert que algunes altres visions creuen que el Romanticisme no és tant una expressió sorgida de la burgesia alemanya sinó una formulació més coparticipada. Així, per al sociòleg alemany Norbert Elias (1897-1990), el Romanticisme a Alemanya mai s'hagués assolit sense la contribució de les expressions dels cercles aristocràtics versallescs o de determinades literatures, que van influir d'allò més en obres representatives de la primera febrada romàntica germànica de *Sturm und Drang*. Així doncs, no han estat pocs els estudiosos que han indicat com el model de la *Julie ou la Nouvelle Héloïsse* (1761) de Rousseau, una novel·la epistolar, va ser bàsica per a la creació del conegut *Werther* (1774) de Goethe.

Les relacions artístiques i intel·lectuals entre França i Alemanya, en temes de Romanticisme, van ser una constant, i, així, el 1813, Madame de Staël publicava el seu assaig *De l'Allemagne*, on donava a conèixer les formulacions literàries i germàniques del país veí. En anys successius, el 1851, Michel Carré (1821-1872) i Jules Barbier (1825-1901), qui va acabar sent el llibretista de l'òpera d'Offenbach, van escriure una obra teatral (*Les contes fantastiques d'Hoffmann*) per al Teatre Odéon sobre narracions de l'escriptor alemany. Sembla que Offenbach va veure aquella obra i, d'alguna manera, va poder constatar, una vegada més, el poder de la imaginació com a poder transformador en una espècie d'alquímia que, en paraules de Gary Lachmann, "sembla desvetllar la realitat



Alexander Vinogradov

oculta, ja que la seva tasca és ocultar allò aparent a fi de manifestar allò amagat”.

Possiblement aquest sigui un dels trets distintius del món de l'òpera *offenbachiana*, amb el seu característic món pintoresc, estrany, fantasiós i que, fins i tot per a un home d'òpera tan savi com Rossini, li va donar el qualificatiu d'“el petit Mozart dels Camps Elisis”.

Gran lector de la literatura universal, en diverses ocasions va atrevir-se en l'adaptació de grans obres com ara el *Robinson Crusoe* (1867) de Defoe, *Le voyage dans la Lune* (1875) i *Une fantaisie du docteur Ox* (1877) de Jules Verne, o, fins i tot, *Le Roi Carotte* (1872), que amb llibret de Victorien Sardou va ser la primera incursió del compositor en l'univers Hoffmann.

Hi ha, però, una qüestió en els *Contes* que sembla voler transcendir aquest món romàntic i fantasiós, i que ja sembla participar, tanmateix, d'un desencant. És el desencant vinculat al pessimisme metafísic que, a la dècada dels setanta del segle XIX, s'anava posicionant més en l'imaginari a través de Schopenhauer i del qual només existia una possibilitat de salvació: l'assoliment de l'estat estètic. Va ser la recerca d'aquest estat la que va portar, amb el temps, a nous postulats estètics com ara els del decadentisme. Sense que, en absolut, això vulgui dir que els *Contes* siguin una obra decadentista, no és menys cert que sí que participa d'una consciència present en escriptors establerts a l'isme com Verlaine, Wilde o Huysmans. Si bé quan va estrenar-se l'òpera d'Offenbach encara faltaven tres anys per a la publicació de la representativa novel·la decadentista *À re bours* (1884) del citat Huysmans, no és menys cert que les dues creacions comparteixen el tractament d'un personatge excèntric, un antiheroi que fracassa i que només li queda l'art com a salvació.

Si Nietzsche, com Wagner, a la seva manera, va intentar superar l'esmentat pessimisme, Offenbach en va quedar del tot esquitxat en tant que per al que va considerar com “testament artístic” va decidir allunyar-se del món burlesc, còmic i on “tot és possible” de les seves òperes. Tot i basar-se en els tres coneguts contes de l'escriptor romàntic, cert és que el final ens porta a un retorn a la realitat dels que fa mal. Després d'haver situat l'espectador en els meravellosos mons del somieig i de l'amor, la crua realitat fa que el poeta s'adoni de la seva embriaguesa i per què els tres personatges femenins (Olympia, Antonia i Giulietta) no són més que la projecció de la seva estimada Stella, qui, a més, se n'ha anat amb el seu rival Lindorff. Al davant només li queda un món de creació poètica i s'adona que els malvats Coppélius, Dr. Miracle i Daper tutto són també una part d'ell mateix. Només l'art el podrà salvar i farà que s'adoni de com aquest, dient-ho amb paraules de Bertolt Brecht, no ha de servir per reflectir la realitat sinó, més aviat, per donar-l'hi forma.

ENTREVISTA

Alexander Vinogradov



“Offenbach crea melodies absolutament meravelloses! De fet, surts del teatre xiulant-les i, malgrat la seva lleugeresa, projecten les emocions d’una manera molt intensa.”

El baix Alexander Vinogradov torna al Gran Teatre de Liceu per debutar cantant els quatre personatges malvats de *Les contes d'Hoffmann*, tot un repte per al cantant, que ens ha rebut durant els assajos d'aquesta producció. Fill d'una professora de música, va començar la seva formació musical als 6 anys, tocant el clarinet i el piano, després va passar pel Conservatori de Moscou i, als 21, va debutar al Teatre Bolxoi interpretant Oroveso (*Norma*).

Gran Teatre del Liceu. Com recorda aquest debut, tan jove com era?

Alexander Vinogradov. Era molt jove, sí! Però quan un és tan jove no entén la importància del moment, i per això no vaig tenir gens de por. Però sí que em vaig posar nerviós, tot i que aquell dia no sé com vaig cantar.

Però va ser un salt important en la seva carrera.

Sí, era el meu debut! Perquè jo estava estudiant el tercer any de conservatori, i vaig pensar que potser era el moment de pujar a l'escenari, així que vaig fer audicions per a tots els teatres de Moscou, que n'hi ha molts. I tots els teatres em van acceptar. Era una cosa inesperada, així que òbviament vaig escollir el Bolxoi, que era i és el més important, així que vaig formar part d'un equip increïble. Però sent tan jove no n'era conscient.

Vostè va començar a estudiar música de molt jove. Creu que començar a aquesta edat tan primerenca és essencial per poder ser un cantant professional?

No, no és indispensable. Jo procedeixo d'una família molt relacionada amb la música, de fet, a casa meua la música és un llenguatge natural com també ho és parlar, cantar, ballar o tocar un instrument. Però és per la meua família. No penso que sigui necessari; és bo, però no és indispensable. Un cantant també és un bon músic, però no cal que ho sigui. La veu és el més important.

Olga Pudova, John Osborn



“Un cantant també és un bon músic, però no cal que ho sigui. La veu és el més important.

Sempre va voler ser cantant?

No, de fet, vaig començar amb el piano i després amb el clarinet, però quan tenia 13 anys l'odiava, així que vaig deixar el clarinet, però vaig seguir amb el piano. I després també vaig deixar el piano. Ja se sap, a aquesta edat... m'avorria. Llavors, sense els instruments i pel simple fet de tenir la ment ocupada, vaig demanar a la mare que em trobés una escola, i em va recomanar que comencés a estudiar física i matemàtiques. M'agradava molt i em divertia, m'encantava que hi hagués molta gent més intel·ligent que jo. Això em divertia perquè abans era jo el qui treia les millors notes.

I quan va deixar la ciència per la música?

Quan em va canviar la veu em vaig aficionar a cantar i tocar la guitarra amb els amics. I hi havia un noi que buscava cantants per al cor de la sinagoga de Moscou. Estaven cercant nous cantants per a una gira per Europa. Això va ser a finals dels vuitanta. I per a mi va significar molt anar-me'n a Europa, de manera que vaig acceptar, i així és com vaig començar a cantar després que em canviés la veu. En aquest cor hi havia cantants molt formats que estudiaven al conservatori, i un d'ells em va dir que tenia una veu molt interessant. I la seva professora em va fer una audició, la mateixa que em va dir que estaria encantada de formar-me si superava les proves d'accés.

Llavors va ser pura casualitat.

Ningú em va dir de cantar, jo tan sols tenia el material. Cantava en un cor, i això és molt bo, perquè sempre es canta en una tessitura baixa, així que no t'arrisques a trencar la veu, i el cant coral és bo per començar a cantar, perquè no crides, escoltes els altres, és molt saludable. De manera que vaig fer la prova i vaig entrar al conservatori després d'acabar els estudis de física i matemàtiques.

Quan va començar al conservatori ho va fer amb la intenció de centrar-se en el cant líric?

En aquella època l'òpera no m'agradava gaire, ja que llavors, a Rússia, se solien representar òperes russes, i a mi no m'interessaven especialment. Preferia cantar música occidental: Mozart, Verdi, Bellini, Donizetti... compositors del *belcanto* i del romanticisme. Però, en definitiva, no estava gaire format en òpera i l'estava descobrint.

El seu repertori és molt ampli, va de Mozart a Richard Strauss, passant per Verdi i tot el repertori italià, bona part del francès, l'alemany i, per descomptat, el rus. Què ha de tenir un paper perquè l'incorpori al seu repertori?

Dues coses: la primera és que necessito que sigui còmode per a la meua veu: la tessitura, les notes més baixes i les més altes, la intensitat de l'orquestra en certs passatges... I la segona és que el personatge m'interessi, que em fascini. Per exemple, jo no duc un Mefistòfil dins, però és un personatge que m'interessa. Sempre és molt més interessant interpretar el personatge malvat, i especialment sent baix.

Italià, francès, alemany, rus... té alguna preferència?

Sí, és clar. Jo personalment prefereixo cantar en italià i en francès. Per a mi, aquestes llengües són més naturals, perquè durant 25 anys vaig estar estudiant-les amb la meua mestra, que era una apassionada d'aquest repertori, ja que va descobrir la seva vocació després d'escoltar Luciano Pavarotti a Rússia l'any 1964.

Durant la seva carrera ha treballat amb grans directors musicals com Gustavo Dudamel, Daniel Barenboim, Mariss Jansons o Zubin Mehta, per citar-ne alguns. Què s'apren cantant amb grans mestres com aquests?

Hi ha hagut períodes a la història de l'òpera en què el cantant era Déu. Però jo, des de la meua formació, vinc de la generació en què el mestre és Déu. Així que, per a mi, el director és el que aconsegueix que tot passi. Perquè el que tenim és una partitura, que no deixen de

ser uns símbols en un paper, i necessites imaginació per donar-l'hi vida. A més, jo no crec en la paraula *interpretació*, perquè si intentes interpretar alguna cosa no deixa de ser manierisme.

Què vol dir?

Si tu i jo llegim el mateix llibre, el nostre cap veu imatges diferents. Això és la interpretació. No és una cosa que hakis de pensar, però, és clar, el tipus d'imatge que veus depèn molt de la formació que tinguis. Si entens les paraules, el context i l'estructura, aquest és el motiu pel qual necessitem un director, que està diversos nivells per sobre nostre i ens uneix, ens permet fer-ho millor del que ho haguéssim fet sense ell. Moltes vegades no n'ets conscient. Com a cantant has de tenir humilitat, és molt important, perquè de vegades no veus la *imatge* completa i has de confiar en el mestre per veure-la.

Quins mestres l'han marcat més?

M'ha marcat moltíssim Daniel Barenboim, perquè va ser el meu primer director de fama mundial i em va dur de Moscou a Berlín, després de sentir-me en una audició. Gràcies a ell vaig debutar a la Staatsoper de Berlín, on hem cantat molts papers plegats.

Centrem-nos en *Les contes d'Hoffmann*, òpera que cantarà per primera vegada i ho farà interpretant els quatre personatges malvats: Lindorf, Coppélius, Doctor Miracle i el Capità Dapertutto. És un repte cantar fins a quatre papers diferents en una mateixa òpera?

No, en aquesta producció, no. Perquè són les tres cares de la moneda: enveja, cobdícia, manipulació... En realitat no interpretaré un sol personatge, perquè intento ser diferent en totes quatre escenes. Musicalment també, intento accentuar la llum en un personatge i la foscor en d'altres. Així és com ho estic treballant als assajos.

Aquesta és la primera vegada que canta *Les contes d'Hoffmann*. Com s'ha preparat per a aquest debut?

La primera vegada escolto un enregistrament de l'òpera amb la partitura a la mà per entendre com funciona tot. Després treballo la partitura i el text per entendre l'acció. I, finalment, començo amb la música. I l'estadi final és memoritzar.

Ens pot explicar qui és cada personatge, des del seu punt de vista?

Lindorf és un amant infeliç; li encantaria seduir Stella, però és lleig i vell. Coppélius és un bastard cobdiciós. Miracle s'assembla més a Mefistòfil, ja que simplement li agrada matar la bellesa d'Antonia. I Dappertutto està posseït pel poder.

A més, serà la primera vegada que canta un títol d'Offenbach. Com se sent amb la seva música?

M'agrada moltíssim. Crea melodies absolutament meravelloses! De fet, surts del teatre xiulant-les i, malgrat la seva lleugeresa, projecten les emocions de manera molt intensa. Això acostuma a ser un problema; per exemple, si parlem de Mozart, de vegades la seva música és només bellesa, i això et permet aportar matisos a la interpretació. En canvi, Offenbach és molt directe, molt teatral. Escriu de manera molt caricaturista. M'encanta! És molt divertit, hi ha molts canvis de color.

I és còmode per a la veu?

Ja ho veurem! M'imagino que sí, perquè estic debutant. Però si no cregués que va bé a la meua veu no l'hagués triat. De moment se'm posa bé, però ja veurem com va.

Aquesta òpera serà la segona producció que canta al Gran Teatre de Liceu. Quina relació té amb el públic barceloní?

El que he entès de Barcelona és que és molt amable per al cantant, el públic d'aquí estima les veus. Altres teatres estimen les produccions o els directors musicals... aquí són les veus. Això està molt bé, però de vegades el públic està molt ben acostumat, ja que regularment tenen les millors veus del món a l'escenari, així que estic encantat i honrat de poder venir aquí, i espero que el públic pugui venir, tot i aquesta terrible situació pandèmica, i puguem cantar per al màxim nombre de persones possible.

Què diria al públic just abans de començar la representació?

Li demanaria que ens digués si li ha agradat o no.
Que no siguin tímids!

“Offenbach és molt directe, molt teatral. Escriu de manera molt caricaturista. M’encanta!”

Stella

“L'èxit no és la clau de la felicitat. La felicitat és la clau de l'èxit. Si estimes el que fas, tindràs èxit.”

Albert Schweitzer

Metge, filòsof, teòleg, músic, missioner i Premi Nobel de la Pau l'any 1952

Les contes d'Hoffmann

Jaume Tribó



Les contes d'Hoffmann al Liceu la temporada 1989/90. Antoni Bofill

— al Liceu

[Tornar a l'índex](#)**Estrena absoluta**

10 de febrer de 1881 a l'Opéra Comique de París

Estrena a Barcelona

22 d'abril de 1905 al teatre Eldorado (en traducció al castellà)

Estrena al Gran Teatre del Liceu

5 de febrer de 1924

Darrera representació al Liceu

23 de febrer de 2013

Total de representacions

25

El repertori francès ha tingut un tracte molt curiós al Liceu. D'una banda, un tracte de favor. El títol més representat al nostre teatre és *Aida*, amb 470 representacions, però el tercer ja és una òpera francesa, *Faust*, amb més de 300. Pel que fa a títols francesos, vénen després les grans òperes de Meyerbeer –*Les huguenots* i *L'africaine*–, *Carmen* cada cop més freqüent a tots els teatres, *Samson et Dalila*, *Manon*, *Mignon*, *Hamlet*, *La juive*... Aquest ha estat el bon tracte liceístic ofert a l'òpera francesa. El «mal» tracte consisteix en el fet que durant cent cinquanta anys aquests títols s'hi han representat gairebé sempre en traducció italiana.

L'òpera francesa era respectada pel públic barceloní. Amb tot, envers *Les contes d'Hoffmann* el Liceu no demostrà gens d'interès. A Barcelona, s'hi havia estrenat el 1905 al teatre Eldorado en traducció al castellà. El Liceu no la va programar fins al 1924, amb cantants francesos i amb el magnífic tenor Antonin Trantoul com a protagonista. Trantoul només hi va cantar la temporada 1924/25, però va poder



Antonin
Trantoul



Marcel
Journet



Chantal
Bastide

demostrar prou bé tots els seus recursos i facultats amb sis títols del seu repertori: *Faust*, *Les contes d'Hoffmann*, *Manon*, *Louise*, *Hérodiade* i *Carmen*. El dia del seu comiat va ser objecte d'un homenatge. El tenor va tenir uns col·legues de la seva altura artística, la soprano Gabrielle Ritter-Ciampi, que va fer els rols d'Olympia, Giulietta i Antonia, i el gran baix Marcel Journet. Hauríem de dir «el recordat Marcel Journet», perquè amb aquells *Contes d'Hoffmann* amb els quatre rols –Lindorf, Coppélius, Dapertutto i Miracle– s'acomiadà del Liceu, on entre el 1917 i el 1924 ens arribà a cantar quinze òperes, des del Basilio del *Barbiere* i l'Escamillo de *Carmen* fins al Wotan de *La valquíria* i el Gurnemanz de *Parsifal*. Les crítiques dels primers *Contes d'Hoffmann* liceistes dediquen grans elogis als intèrprets, mentre que la partitura rep els atacs més ferotges. Tres representacions i l'obra passa a l'arxiu, perquè no es reposa fins al 1980, cinquanta-sis anys més tard.

Es tractava d'una iniciativa del regista Gianpaolo Zennaro que en un principi s'havia de representar en italià amb els nostres Eduard Giménez i Carme Hernández i que finalment es va cantar en francès tret del Cor en la seva última temporada. Fins aleshores, any 1980, el Cor emprava exclusivament i únicament l'italià per a qualsevol obra del repertori, del *Faust* a *Els mestres cantaires* i al *Boris Godunov*. El protagonista era Jean Brazzi. I l'Olympia, Giulietta i Antonia, respectivament la ultralleugera Chantal Bastide, Hélia T'Hézan i Elena Baggiore. Chantal Bastide produiria uns

[Tornar a l'índex](#)



Elena Baggione,
Gian Koral



Enequina Lloris



Viorica Cortez

entusiasmes inimaginables a l'última *Lakmé* representada al Liceu aquella mateixa temporada. El magnífic baríton turc Gian Koral s'encarregà dels personatges de Dr. Miracle i Dapertutto. El director fou l'estimat mestre Gianfranco Rivoli. En un repartiment tan llarg, hi trobem també els noms de gent del país, com Francesca Roig, Rosa Maria Ysàs, Josep Ruiz, Alfredo Heilbron, Manuel Soro, Vicenç Esteve pare, Francisco Quiles i Dídac Monjo, aquest en el personatge de Frantz.

L'edició següent dels *Hoffmann* ja tindria un nivell molt més ambiciós, ja que es muntà al voltant de la figura d'Alfredo Kraus i en una producció molt atractiva de Giuseppe De Tomasi. Era la temporada de primavera del 1986, amb un Kraus esclatant de veu. Les tres protagonistes dels tres contes eren la gran prometedora Enequina Lloris, a la qual un problema vocal allunyà dels escenaris; l'esplèndida *mezzo* Viorica Cortez, i l'anodina Lucy Peacock. Com a Spalanzani es va comptar amb l'històric Jean-Christophe Benoît. Cal destacar també el tenor argentí Ricardo Cassinelli, que en els quatre rols d'Andrès, Cochenille, Pitichinaccio i Frantz s'imposà i triomfà com pocs cops ho assolixen els comprimaris. Dirigí l'orquestra el mestre Enrique Ricci.

L'enrabiada d'Alfredo Kraus

Les representacions foren triomfals tot i el daltabaix de l'assaig general. Al pròleg –ara acte I– Kraus feia veure que bevia cervesa. La gerra era buida. Algú amb nom i cognom li va fer la broma –no cal dir-ho, amb la millor de les intencions– de posar-hi cervesa. Kraus, que no havia estat advertit, va agafar la gerra i es va abocar tota la cervesa pel damunt. Es va mullar tot i, pitjor encara, es va sentir ridícul. Va estar un quart bescantant del Liceu mentre els caps del moment s'amagaven discretament al fons de la platea. Felicitats a la Sastreria. Li va trobar una camisa blanca i ben emmidonada i així l'assaig va poder continuar.

La mateixa producció de Giuseppe De Tomasi serví per a l'edició següent els mesos de juny i juliol de l'any 1990. Aquest cop el protagonista era Neil Schicoff, tenor de gran categoria però que aquí potser va estar vocalment incòmode a causa dels fets que explicarem.

[Tornar a l'índex](#)

Problemes de família

Schicoff havia estat casat amb la soprano Judith Haddon, amb la qual havien tingut una nena, l'Aliza. Per un contracte signat feia temps, el matrimoni havia de cantar al Liceu *Les contes d'Hoffmann*, ell com a protagonista i ella en la part d'Antonia. Feia poc que s'havien divorciat i ell tenia notícia que la soprano Haddon havia renunciat al contracte. La sorpresa del tenor va ser gran quan se la va trobar aquí i a més a més amb la nena, d'uns cinc anys. Als duos d'amor la incomoditat del tenor era evident i encara més quan la mare durant els dies a Barcelona exigia al pare que tingués cura de l'infant. No en recordo tots els tripijocs, però sí que al final jo em vaig trobar amb la nena Aliza asseguda al meu costat al coverol. No era el primer cop que em trobava en situacions d'aquesta mena. El 1977 també al Liceu vaig tenir al meu costat el Placidín Domingo d'onze anys saludant la Virginia Zeani i el seu pare a la *Fedora* de debut en el títol de tots dos. El 1981 era l'Ángeles Gulín qui m'enviava la filla, l'Angelines Blancas, al coverol del Teatro Campoamor d'Oviedo en un *Rigoletto* que cantaven Matteo Manuguerra, Alfredo Kraus i Mariella Devia. L'Aliza Schicoff va estar efectivament amb mi durant l'acte d'Antonia d'*Les contes d'Hoffmann* mentre cantaven pare i mare, i d'agraïment em va fer un dibuix amb un sol i unes floretes que encara conservo dins l'edició Choudens de 1907, que els anys vuitanta era l'única que existia.

Alfredo
KrausRuth Welting,
Neil SchicoffJosé van
Dam

D'aquells *Contes d'Hoffmann* cal recordar l'actuació memorable de José van Dam en els quatre do- lents de l'òpera: Lindorf, Coppélius, Dapertutto i Miracle. Olympia, Giulietta i Antonia, sempre en aquest ordre, perquè és l'ordre de l'edició Choudens, van ser l'estratosfèrica soprano lleugera Ruth Welting, Patrizia Orciani i Judith Haddon.

I acabem amb les onze representacions del febrer del 2013, última vegada que aquesta òpera s'ha representat al Liceu. El títol continuava sent *Les contes d'Hoffmann*, però aquella *opéra fantastique* en quatre actes amb llibret de Jules Barbier s'havia convertit en una *opéra comique* de cinc. La música era ben diferent pel que fa al final de l'acte IV, que ara era l'acte de Venècia amb el personatge de Giulietta, i amb l'últim quadre esdevingut acte V. Es comptava amb l'edició crítica de Michael Kaye i Jean-Christophe Keck, que desautoritzava la que el 1977 havia fet Fritz Öser, que al seu torn anul·lava l'edició tradicional del 1907, l'única existent i única representada arreu. La producció que ara torna al Liceu prové de l'Opéra de Lausana i era obra de Laurent Pelly i Christian Răth. En el rol protagonista es van alternar Michael Spyres i Ismael Jordi, mentre que el repartiment femení produí problemes ben difícils de resoldre. Per als rols d'Olympia, Antonia i Giulietta –ara l'ordre dels actes era diferent–, s'havia comptat amb Natalie Dessay i Eglise Gutierrez, però ni l'una ni l'altra estaven en condicions de fer els tres rols. Aviat es va tenir notícia que Natalie Dessay es limitaria

[Tornar a l'índex](#)

a Antonia, mentre que després d'uns assaigs difícils de la soprano Gutierrez, el rol d'Olympia va recaure en totes les onze representacions en la coreana Kathleen Kim. En Giulietta s'alternaren Tatiana Pavlovskaya i Eglise Gutierrez. Francisco Vas, gran cantant i actor eminent, s'encarregà dels quatre còmics: Andrés, Cochenille, Pitichinnaccio i Frantz. En el rol de Crespel, hi intervenia l'admirable i admirat Carlos Chausson.



Michael Spyres i
Laurent Naouri

Un petit accident escènic

A la representació del 12 de febrer de 2013 va caldre aturar l'espectacle a causa d'un problema mecànic. La meitat dreta d'un teló «a l'americana» (que s'obria pel mig) es va encallar i no hi havia solució. Mentre l'acció es desenvolupava a la banda esquerra de l'espectador, coneguda al Liceu com la «banda Rambla», es podia suportar la incomoditat amb què actuaven els solistes i el cor. Quan la il·luminació se centrà a la banda dreta, coneguda com la «banda jardí», l'espectacle esdevingué inviablè i s'hagué d'interrompre. Érem al pròleg abans de començar la cançó de Kleinzach. Hi hagué una pausa forçosa de nou minuts amb els llums a mitja sala durant els quals uns maquinistes ardits van treballar a unes altures respectables. L'òpera es va reprendre a la pàgina 52 de la reducció per a cant i piano amb l'entrada d'Hoffmann «Bonjour, amis!».



Michael Spyres i
Laurent Naouri

Consulteu la
cronologia
detallada



Carlos
Chausson

Hoffmann

“M’he equivocat una vegada i una altra, i és per això que he tingut èxit.”

Michael Jordan
Jugador de basquetbol

Cronologia

Any	Jacques Offenbach	Música
1818	Neix a Colònia (Alemanya), el 20 de juny amb el nom de Jakob Offenbach. Fill de Marianne Rindskopf i Isaac Juda Eberst	<i>Enrico di Borgogna</i> i <i>Una follia</i> (G.Donizetti). <i>Mosè in Egitto</i> (G.Rossini)
	<hr/> Art i ciència <hr/> <i>Frankenstein</i> (M. Shelley)	<hr/> Història <hr/> Independència de Xile. Neix K.Marx
		<hr/> Música <hr/>
1825	Toca el violí. Rep les primeres lliçons de música de la mà del seu pare	<i>La dame blanche</i> (Boïeldieu). <i>Il viaggio a Reims</i> (Rossini). Mor Salieri
	<hr/> Art i ciència <hr/> Stephenson fa la 1a línia de ferrocarril públic amb locomotora a vapor (Anglaterra). <i>Physiologie du goût</i> (Brillat-Savarin)	<hr/> Història <hr/> Bolívia s'independitza. Portugal reconeix la independència de Brasil
		<hr/> Música <hr/>
1829	Toca el violoncel i juntament amb els seus dos germans formen un trio de música de cambra	<i>Guillaume Tell</i> (G. Rossini). <i>Elisabetta al castello di Kenilworth</i> (G. Donizetti). <i>Le nozze di Lammermoor</i> (Michele Carafa). <i>La straniera</i> i <i>Zaira</i> (V. Bellini)
	<hr/> Art i ciència <hr/> Braille publica el seu codi per a cecs	<hr/> Història <hr/> Els catòlics ja poden ser diputats britànics (Catholic Emancipation Act)
		<hr/> Música <hr/>
1833	Es trasllada a París i inicia els seus estudis al Conservatori, institució dirigida per Cherubini	<i>Lucrezia Borgia</i> (G. Donizetti). <i>Beatrice di Tenda</i> (V. Bellini). Neix Brahms
	<hr/> Art i ciència <hr/> El Vapor publica el poema d'Aribau <i>La pàtria</i> a l'inici de la Renaixença	<hr/> Història <hr/> Ferran VII mor: regència de Maria Cristina

[Tornar a l'índex](#)

Any	Jacques Offenbach	Música
1834	Abandona els estudis del conservatori i comença classes particulars amb Norblin i Halévy	<i>Maria Stuarda</i> (G. Donizetti l'estrena amb el títol <i>Buondelmonte</i>). <i>Das Liebesverbot</i> (Wagner). <i>Simfonia Harold en Itàlia</i> (Berlioz). Mor Boïeldieu
	Art i ciència	Història
	Neix Degas	Firma de la Quàdruple Aliança (Gran Bretanya, França, Espanya i Portugal)
		Música
1835	Toca en orquestres de diversos teatres de París i realitza les primeres composicions de música de cambra: <i>Introduction et valse mélancholique</i> , op.4 i <i>Fantasie über Themen polnischer Lieder</i> , entre d'altres	Bellini estrena <i>I puritani</i> i mor. <i>Carnaval</i> (Schumann)
	Art i ciència	Història
	Andersen comença a publicar contes	Grans motins anticlericals a Catalunya
		Música
1838	Compon: <i>Le Sylphe</i> , <i>Le pauvre prisonnier</i> , <i>Ronde tyrolienne</i> , <i>Les trois Grâces</i>	<i>Benvenuto Cellini</i> (H. Berlioz). <i>Guido et Ginevra</i> (J .F. Halévy). <i>Maria de Rudenz</i> (G. Donizetti)
	Art i ciència	Història
	Morse mostra en públic el telègraf elèctric	Coronació de la reina Victòria a Londres
		Música
1840	Compon <i>L'attente</i> i <i>Grande scène espagnole</i> , obra simfònica que estrena a Colonia. Mor la seva mare	<i>La fille du régiment</i> (G. Donizetti). Mor N. Paganini
	Art i ciència	Història
	Mor el pintor romàntic Caspar David Friedrich	Anglaterra emet el primer segell postal

[Tornar a l'índex](#)

Any	Jacques Offenbach	Música
1843	Lloga la sala de concerts Herz i hi organitza espectacles amb un públic fidel. Coneix a Hérminie d'Alcain, que anys més tard serà la seva esposa	<i>I lombardi</i> (G. Verdi). <i>Don Pasquale</i> (G. Donizetti)
	Art i ciència	Història
	<i>A Christmas Carol</i> (Dickens)	Isabel II comença a regnar. Neix el diari <i>News of the World</i>
		Música
1844	Viatja per primera vegada a Londres i assisteix a un concert d'obres pròpies al Her Majesty's Theatre i es fa molt popular entre el públic londinenc. Contrau matrimoni amb Hérminie d'Alcain	<i>Caterina Cornaro</i> (G. Donizetti). H. Berlioz estrena <i>Le carnaval romain</i> i publica <i>Grand traité d'instrumentation et d'orchestration modernes</i> . Neix N. Rimski-Kórsakov
	Art i ciència	Història
	<i>Les trois mousquetaires</i> (A. Dumas pare). <i>Don Juan Tenorio</i> (J. Zorrilla)	R. M. Narváez presideix el Govern espanyol: Dècada Moderada
		Música
1845	Neix la seva primera filla, Berthe	<i>Tannhäuser</i> (R. Wagner). <i>Alzira</i> (G. Verdi). Comencen les obres del primer Liceu. Clavé funda la coral L'Aurora. Liszt actua a Barcelona
	Art i ciència	Història
	<i>El criteri</i> (J. Balmes)	Els Estats Units incorporen Florida i Texas
		Música
1847	Compon i estrena <i>L'alcove</i> , opéra-comique en un acte amb llibret de De Forge i De Leuven	Inauguració del Gran Teatre del Liceu. Mor Mendelssohn
	Art i ciència	Història
	Hoe patenta la premsa rotativa de vapor	Neix <i>Il Risorgimento</i> , diari que dona nom al nacionalisme italià

[Tornar a l'índex](#)

Any	Jacques Offenbach	Música
1849	Es posa al capdavant del Théâtre Français de París com a director	Moren Johann Strauss (pare) i F. Chopin
	Art i ciència	Història
	<i>David Copperfield</i> (Ch. Dickens). Mor Poe. Indulten Dostoievski davant l'escamot d'afusellament	Instauració de la República Romana als Estats Pontificis en fugir Pius IX, però es dissoldrà en pocs mesos
		Música
1855	Gestiona la Salle Lacaze i inaugura el cicle Bouffes-Parisiens amb Halévy i Meilhac. Estrena entre moltes d'altres obres: <i>Pierrot clown</i> , <i>Madame Papillon</i> i <i>Ba-ta-clan</i>	E. Arrieta estrena la sarsuela <i>Marina</i> . Inauguració del Teatro de la Zarzuela de Madrid
	Art i ciència	Història
	Moren els escriptors C. Brontë i G. de Nerva	Mor el tsar Nicolau I: Alexandre II. Terratrèmol d'Ansei Edo (Japó): uns 7.000 morts. Desamortització de P.Madoz
		Música
1857	Entre algunes de les estrenes al Théâtre des Bouffes-Parisiens destaquen: <i>Les trois baisers du diable</i> , <i>Croquefer</i> ou <i>Le dernier des paladins</i> , <i>Le mariage aux lanternes</i> i <i>Les deux pêcheurs</i>	<i>Simon Boccanegra</i> (G. Verdi). <i>Le docteur miracle</i> i <i>Clovis et Clotilde</i> (G. Bizet). Mor M. Glinka
	Art i ciència	Història
	J.F. Millet pinta <i>Des glaneuses</i> i comença <i>L'angélus</i> . C. Baudelaire publica <i>Les fleurs du mal</i>	Rebel·lió a l'Índia contra els britànics, que guanyaran
		Música
1858	Estrena <i>Orphée aux enfers opéra-bouffon</i> en dos actes.	<i>La magicienne</i> (J.Halévy). Neix R. Leoncavallo. Reconstrucció del Covent Garden (Londres)
	Art i ciència	Història
	1r cable transatlàntic submarí	Napoleó III i l'emperadriu Eugènia, il·lesos d'un atemptat del revolucionari italià F. Orsini quan anaven a l'òpera a París

[Tornar a l'índex](#)

Any	Jacques Offenbach	Música
1860	Obté la nacionalitat francesa. Estrena <i>Le Carnaval des revues</i> i <i>Daphnis et Chloé</i> , entre d'altres obres. Viatja a Berlín per dirigir <i>Orphée aux enfers</i> . Compon <i>Barkouf</i>	Neix Charpentier
	<hr/> Art i ciència <hr/>	<hr/> Història <hr/>
	Mor Schopenhauer	Espanya guanya la Guerra d'Àfrica (Marroc)
		<hr/> Música <hr/>
1862	Renuncia a la direcció del Théâtre des Bouffes-Parisiens per dedicar-se a l'explotació i difusió de la seva pròpia obra a l'estranger. Estrena <i>M. et Mme. Denis</i> , <i>Le voyage de Dunanan père et fils</i> i <i>Jacqueline</i>	<i>La forza del destino</i> (G. Verdi). <i>Béatrice et Bénédicte</i> (H. Berlioz). Reinauguració del Liceu, després del primer gran incendi. Neix Debussy
	<hr/> Art i ciència <hr/>	<hr/> Història <hr/>
	Victor Hugo publica <i>Les Misérables</i>	Lincoln proclama l'alliberament dels esclaus
		<hr/> Música <hr/>
1864	Estrena <i>La belle Hélène</i> en el Théâtre des Variétés, <i>opéra-bouffe</i> amb llibret de Meilhac i Halévy. Compon <i>Die Rheinnixen</i> per la Hofoper de Viena	Mor G. Meyerbeer (G. Rossini compon <i>Chant funèbre a Meyerbeer</i> com a home-natge). Neix R. Strauss
	<hr/> Art i ciència <hr/>	<hr/> Història <hr/>
	L. Pasteur prova que un ésser viu prové d'un altre i que no hi ha generació espontània	Maximilià d'Habsburg, emperador de Mèxic
		<hr/> Música <hr/>
1866	Estrena de <i>Barbe bleu</i> i <i>La vie parisienne</i>	Estrena de <i>La núvia venuda</i> de Smetana a Praga
	<hr/> Art i ciència <hr/>	<hr/> Història <hr/>
	<i>Crim i càstig</i> (F. Dostoievski) <i>De la Terra a la Luna</i> (J. Verne)	Guerra austro-prussiana. Pau de Viena. Venècia i la seva regió s'incorporen a Itàlia.

[Tornar a l'índex](#)

Any	Jacques Offenbach	Música
1867	Compon i estrena <i>La Grande-Duchesse de Gérolstein</i> al Théâtre des Variétés i <i>Robinson Crusoé</i> , a Opéra-Comique, entre d'altres obres	<i>Roméo et Juliette</i> (Ch. Gounod). <i>Don Carlos</i> (G. Verdi). Neixen Granados i Giordano
	Art i ciència	Història
	Sholes inventa la màquina d'escriure amb 1867 teclat Qwerty. Nobel inventa la dinamita	Primer volum de <i>Das Kapital</i> (K. Marx)
		Música
1868	Estrena <i>La Périchole</i> al Théâtre Variétés. També presenta <i>Le Château à Toto</i> i <i>L'Île de Tulipatan</i>	<i>Die Meistersinger von Nürnberg</i> (R.Wagner). <i>Hamlet</i> (A.Thomas). <i>Mefistofele</i> (A.Boito, 1a versió). Mor G. Rossini
	Art i ciència	Història
	L. Lartet descobreix l'Home de Cromagnon (Homo sapiens). Mor L. Foucault	Cau Isabel II i neix la pesseta
		Música
1872	Compon i estrena <i>Le roi Carotte</i> , en el Théâtre de la Gaîté. Estrena a l'Opéra Comique <i>Fantasio</i> i <i>Le corsaire noir</i> , entre d'altres creacions	R. Wagner posa la 1a pedra del Festspielhaus, el seu teatre de Bayreuth (Baviera). G. Bizet comença <i>Carmen</i> . Neix J. Malats
	Art i ciència	Història
	Creació del Metropolitan Museum of Art de 1872 Nova York. Sorgeix L'Esquella de la Torratxa	Comença la III Guerra Carlina. Moren G. Mazzini i B. Juárez
		Música
1873	Inicia la seva activitat com a empresari del Théâtre de la Gaîté que finalitzarà el 1875. Compon i estrena <i>Les braconniers</i> , al Théâtre des Variétés i <i>Pomme d'api</i> i <i>La jolie parfumeuse</i> al Théâtre de la Renaissance	Neix Rakhmaninov
	Art i ciència	Història
	Verlaine dispara Rimbaud, que en aquella 1873 època escriu <i>Une saison en enfer</i>	Abdicació d'Amadeu I i l República espanyola: Figueras i F. Pi i Margall, presidents

[Tornar a l'índex](#)

Any Jacques Offenbach Música

1876 Viatja als Estats Units i dirigeix diversos concerts entre ells el de l'Exposició Universal de Filadèlfia R. Wagner inaugura Festspielhaus amb la seva tetralogia íntegra. *La Gioconda* (A.Ponchielli). Neixen P. Casals, M. de Falla i E. Wolf-Ferrari. Mor F. M. Piave

Art i ciència

Richard Wagner in Bayreuth (F. Nietzsche).
A. G. Bell patenta el telèfon, després de l'invent d'A. Meucci. *Bal au moulin* de la Galette (P.-A.Renoir)

Història

Mor M. Bakunin

Música

1877 Inicia la composició de *Les contes d'Hoffmann* amb llibret de Barbier i Carré. Estrena *Le Docteur Ox* i *La Foire Saint-Laurent* *Le roi de Lahore* (J. Massenet). Le timbre d'argent d'argent i *Samson et Dalila* (C. Saint-Saëns). *Cinq-Mars* (Ch. Gounod). *Les cloches de Corneville* (R. Planquette). *L'étoile* (E. Chabrier). *El llac dels cignes* (P. Txaikovskij). *La Bayadère* (L. Minkus). *Sonate pour violon et piano 1* (G. Fauré). *Sinfonie 2* (J. Brahms)

Art i ciència

La Gare Saint-Lazare (C.Monet). Acaba la publicació per capítols d'*Anna Karénina* (L.Tolstoi). *L'Atlàntida* (J. Verdaguer)

Història

Guerra de Rússia i Turquia. Victòria, emperadriu de l'Índia

Música

1879 Estrena *La marocaine* i *La fille du tambour major* *Česká Suita* i *Pražské valčky* (A. Dvořák). *Ievgueni Onieguin* (P.Tchaikovsky). *Nero* (A.Rubinstein). *Concert de violí* (J.Brahms). Neixen O. Respighi i A. Mahler

Art i ciència

Et dukkehjem (H.Ibsen). 1r laboratori de psicologia experimental (W.Wundt)

Història

Pacte d'Àustria i Alemanya en cas d'atac de Rússia (Doble Aliança). Sorgeix a Rússia el moviment terrorista revolucionari Narodna-ya Volya

[Tornar a l'índex](#)

Any	Jacques Offenbach	Música
1880	Mor als 61 anys d'edat i deixa inacabats diversos fragments de <i>Les contes d'Hoffmann</i>	<i>Jean de Nivelle</i> (L. Delibes). <i>Das Spitzentuch der Königin</i> (J. Strauss II)
	Art i ciència	Història
	<i>Le penseur</i> (A. Rodin). <i>Heidi</i> (J. Spyri). J. Milne millora el sismògraf	I Congrés Catalanista. Revolució i guerra civil a Argentina entre la República i Buenos Aires, que perd
		Música
1881	Estrena pòstuma de <i>Les contes d'Hoffmann</i> a l'Operá-Comique de Paris, orquestrada i acabada per Ernest Guiraud	<i>Le tribut de Zamora</i> (Ch. Gounod). M. Musorgski mor, ultimant <i>Kovantxina</i> . <i>Hérodiade</i> (J. Massenet). Neix B. Bartók. El Liceu fa la seva primera prova de llum elèctrica a la platea
	Art i ciència	Història
	<i>The Portrait of a Lady</i> (H. James). Neix Picasso	Assassinen el tsar Alexandre II. Neixen <i>La Vanguardia</i> i <i>Los Angeles Times</i>

[Tornar a l'índex](#)

Playlist

Les contes d'Hoffmann

PIOTR ILLITX TXAIKOVSKI

El trencaous

Aquest ballet, basat en el conte “El trencaous i el rei dels ratolins” i estrenat al Teatre Mariinsky de Sant Petersburg l'any 1892, explica la història de Clara en la nit de Nadal. En rebre un trencaous comença un meravellós conte de fades i l'oportunitat perquè els nens abandonin la tristesa de la vida quotidiana i s'escapin a un món de fantasia on les joguines cobren vida.

Veritable símbol musical i una de les partitures més populars del compositor, molts dels seus números són himnes per a la posteritat: el “Vals de les flors”, el “Ball dels mirlitons”, la marxa, el “Trepak”, les danses àrab i xinesa, o de la “Fada de sucre”...

Los Angeles Philharmonic, Gustavo Dudamel, Deutsche Grammophon

CARL REINECKE

Nussknacker und Mausekönig, op. 46

El compositor Carl Reinecke va tocar tots els gèneres musicals, sense oblidar les obres de caràcter pedagògicoforatiu. Amb *El trencaous i el rei dels ratolins* s'inclou aquest aspecte instructiu sense renunciar a conquerir els intèrprets. Una segona possibilitat per explicar la mateixa història immortal de Hoffmann que Txaikovski va fixar en el cànon.

Andreas Grau, Götz Schumacher, See-Igel

Jacques Offenbach, també conegut com “el Mozart dels Camps Elisis”, elabora la seva darrera creació a partir de la producció literària d'E. T. A. Hoffmann, un gegant creatiu i un far romàntic.

En aquesta selecció musical revisarem la seva personalitat polifacètica: el seu impacte sobre altres compositors, així com també les seves influències i la seva obra musical.

LÉO DELIBES

Coppélia

Estrenat a l'Opéra de Paris, aquest ballet de Léo Delibes està basat en la història macabra de Hoffmann *L'home de la sorra*. Aquesta serà la mateixa història del segon acte de *Les Contes d'Hoffmann* amb la nina Olympia (aquí anomenada *Coppélia*, “filla” de l'inventor Dr. Coppélius). Tal és la il·lusió de realitat que provoca la creació del científic, que captiva un camperol que se n'enamora i abandona la seva estimada Swanilde. Sens dubte, per l'exuberància i sensibilitat musical pot ser comparada amb els ballets de Txaikovski.

Orchestre de la Suisse Romande, Richard Bonyngé, Decca

ROBERT SCHUMANN

Kreisleriana

Conjunt de vuit peces de fantasia per a piano publicades l'any 1838 i dedicades a Frédéric Chopin que incorporen en el títol el nom de Johannes Kreisler, mestre de capella i protagonista d'algunes de les obres literàries d'E. T. A. Hoffmann. Igual que Kreisler, aquestes peces tenen un caràcter molt contrastat, la qual cosa sembla una referència al comportament maniacodepressiu del personatge i també als caràcters imaginaris del mateix Schumann: Florestan i Eusebius.

Martha Argerich, Deutsche Grammophon

RICHARD WAGNER

Els mestres cantaires de Nuremberg

“La batalla dels cantors” és un conte de terror de Hoffmann publicat l'any 1819. Sens dubte, el mateix Wagner el va conèixer, i va servir d'inspiració per a la seva òpera *Die Meistersinger von Nürnberg* (*Els mestres cantaires de Nuremberg*): situada a l'edat mitjana, en ple segle XIII, parla de la història de dos trobadors, Wolfram von Eschenbach i Heinrich von Ofterdingen, els quals, sent amics, esdevenen rivals per l'amor de la mateixa dona: Mathilde. El pacte satànic amb Klingsor fa que Heinrich tingui un cant irresistible, però Wolfram guanyarà la batalla per la seva bondat.

René Kollo, Helen Donath, Theo Adam, Karl Ridderbusch, Geraint Evans, Herbert von Karajan, EMI

DONIZETTI

Marino Faliero

Aquesta òpera del compositor de Bèrgam, estrenada al Théâtre Italien de París l'any 1835, està basada en el conte “El dux i la dogaressa” de Hoffmann. Rossini va convidar dos joves compositors a presentar les seves obres a París; aquests dos joves eren Bellini i Donizetti.

Mariella Devia, Michele Pertusi, Rockwell Blake, Ottavio Dantone, Hardy

BEETHOVEN

Simfonia núm. 5, en Do menor, op. 67

Beethoven era un dels compositors més admirats per Hoffmann. L'any 1810 va publicar un encès assaig crític sobre la “Cinquena simfonia” en què afirmava que la música instrumental era la més elevada de totes les arts, perquè obria a l'ésser humà el meravellós regne espiritual de l'infinit. Hoffmann va ser qui va asenyalar Beethoven com a apòstol del Romanticisme i qui el va catapultar a la posteritat com a referent.

Concentus Musicus Wien, Nikolaus Harnoncourt, Sony

MOZART

Simfonia núm. 39, en Mi bemoll major, KV 543

E. T. A. Hoffmann, sigles que responen al nom d'*Ernst Theodor Amadeus*. Originalment, el tercer nom era Wilhelm, però va canviar aquest darrer com a homenatge a Wolfgang Amadeus Mozart. De fet, la *Simfonia en Mi Bemoll Major* del mateix Hoffmann (aquí, en qualitat de compositor), escrita a Polònia i estrenada a Varsòvia l'any 1806, està tan influïda per la *Simfonia núm. 39* de Mozart que, fins i tot, està escrita en una tonalitat idèntica.

Orquestra del segle XVIII, Frans Brüggen, Philips.

EN EL CAPÍTOL DE L'E. T. A. HOFFMANN COMPOSITOR PODEM DESTACAR OBRES DEL SEU CATÀLEG, COM ARA LES SEGÜENTS

Hoffmann: Trio amb piano, en Mi major, AV 52
Genberg Trio, Dabringhaus und Grimm

Hoffmann: Sonata en Do sostingut menor
Wolfgang Brunner, CPO.

Hoffmann: Quintet per a arpa i cordes, en Do menor, AV 24

Hoffmann: Undine
Rita Strech, Raimund Grumbach, Melitta Muszley, Karl Christian Kohn, Jan Koetsier, Memories.

Victor Garcia de Gomar

DIRECTOR ARTÍSTIC DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

**“Abans moriria
de passió que
d'avorriment.”**

Vincent van Gogh
Pintor

Biografies



Riccardo Frizza

Director musical

Format al Conservatori de Milà i a l'Accademia Chigiana, actualment és el director musical del Festival Donizetti de Bèrgam. A més, treballa habitualment al Teatro alla Scala de Milà, Maggio Musicale Fiorentino, Teatro La Fenice de Venècia, Opéra National de París, Festival d'Ais de Provença, ABAO-OLBE, Lyric Opera de Chicago, Washington National Opera, San Francisco Opera i Metropolitan Opera de Nova York. On ha dirigit obres del gran repertori italià, des del bel canto romàntic fins a Giuseppe Verdi. Ha treballat amb formacions diverses, com l'Orchestra dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia, Gewandhaus Orchestre de Leipzig, Sächsische Staatskapelle de Dresden, La Verdi de Milà, Mahler Chamber Orchestra, Filharmònica de Sant Petersburg, Philharmonia Orchestra de Londres, Bayerische Staatsorchester, Orchestre Philharmonique de Montecarlo, Tokyo Symphony Orchestra i Kyoto Symphony Orchestra.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2005/06 amb *Semiramide*, i hi ha tornat amb *I Capuleti e i Montecchi* (2015/16), *Rigoletto* (2016/17) i *L'italiana in Algeri* (2018/19).



Laurent Pelly

Director d'escena i figurinista

El prestigiós director francès sent una afinitat natural per títols del repertori francès i italià, però la seva curiositat l'ha portat a treballar amb obres de compositors d'arreu, entre els quals russos i txecs.

Reconegut com a especialista en el repertori de Jacques Offenbach, ha creat produccions per a *Le roi carotte*, *Barbe-bleue*, *La vie parisienne*, *La belle Hélène* i *Orphée aux enfers*. Pel que fa a altres compositors francesos, ha treballat en *Manon*, *Cendrillon*, *Pélleas et Mélisande*, *L'étoile* i *L'enfant et les sortilèges*. I pel que fa al repertori italià, en *La fille du régiment*, *Don Pasquale*, *L'elisir d'amore*, *I puritani*, *La Cenerentola*, *La traviata* i *Falstaff*. A més, també ha dirigit *El gall d'or*, *L'amor de les tres taronges* o *La pètica guineu astuta*, entre altres títols.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2009/10 amb *La fille du régiment* i un recital de Felicity Lott, i hi ha tornat amb *Les contes d'Hoffmann* (2012/13), *Cendrillon* (2013/14), *Don Pasquale* (2014/15) i *La fille du régiment* (2016/17).

Tornar a l'índex



Christian R ath

Repositor

Nascut a Hamburg, col·labora habitualment amb Laurent Pelly: *Falstaff*, *Barbe-bleue*, *Viva la Mama!*, *El gall d'or*, *Le roi carotte*, *Le Comte Ory*, *La fille du régiment*, *Manon*, *La traviata*, *La vie parisienne*, *La Grande-Duchesse de Gérolstein* i *L'elisir d'amore*. També ha col·laborat amb altres directors, com Robert Carsen (*Il trovatore*, *Mitridate*, *Ariadne auf Naxos*, etc.) i Francesca Zambello (*L'anell del nibelung*, *Billy Budd*, *Salome* i *West Side story*, entre altres òperes). Entre els seus compromisos recents figuren *Das Wunder der Heliane* (*El miracle de Heliane*) de Korngold per al festival Bard Summerscape, *Der Freisch tz* i *Macbeth* a la Wiener Staatsoper i *Der Zigeunerbaron* al Grand Th atre de Ginebra. També ha treballat en *L'italiana in Algeri*, *Iolanta*, *Tristan und Isolde*, *Fidelio*, *Luisa Miller* i *Un giorno di regno*, per esmentar alguns altres títols.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2012/13 amb *Les contes d'Hoffmann*.



Agathe Mélinand

Dramaturga

Directora, dramaturga i llibretista, va ser codirectora, juntament amb Laurent Pelly, del Th atre National de Tolosa de Llenguadoc entre els anys 2008 i 2018; del 1997 al 2007 va ser directora artística adjunta i directora de comunicació del Centre Dramatique National des Alpes de Grenoble, i codirectora de la companyia teatral Le P lican entre els anys 1989 i 1994. Amb Pelly ha fet l'adaptació de diverses obres d'Offenbach, com *Le voyage dans la Lune*, *Barbe-bleue*, *Le roi carotte*, *La vie parisienne* i *La belle Hélène*. També va fer l'adaptació dels diàlegs de *La fille du régiment*, *Béatrice et B n dict* i *L' toile*. L'any 2019 escrigué textos addicionals per a *La damnation de Faust* basant-se en el *Faust de Goethe*, encàrrec del Festival de Glyndebourne.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2009/10 amb *La fille du régiment*, i hi ha tornat amb *Les contes d'Hoffmann* (2012/13) i *La fille du régiment* (2016/17).



Chantal Thomas

Escen grafa

Estudi  a l' cole des Arts D coratifs de Paris. Treballa habitualment amb Laurent Pelly, amb qui ha realitzat m s de setze produccions, com *Le médecin malgré lui* (Grand Th atre de Ginebra), *Le roi Carotte* (Opéra de Lió), *I puritani*, *Giulio Cesare*, *L'elisir d'amore*, *Ariadne auf Naxos*, *Plat e* (Opéra National de Paris); *La fille du régiment*, *Manon*, *Robert le diable* (Royal Opera House de Londres); *La Grande-Duchesse de Gérolstein* i *La belle Hélène* (Th atre du Ch telet de Paris); *Don Pasquale* (Santa Fe Opera i La Monnaie de Brusselles); *L' toile* i *L'amour des trois oranges* (Amsterdam); *Pell as et M lisande* (Theater an der Wien); *La traviata* (Santa Fe i Tor ), i *Candide* (Santa Fe). Recentment ha treballat en *Lucia di Lammermoor* (Filadèlfia i Viena), *Barbe-bleue d'Offenbach* (Lió) i *La Cenerentola* (Amsterdam, Ginebra i València). També ha treballat amb els directors Frédéric B lier-Garcia, Michel Rostain, Laura Scozzi i Richard Brunel.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2009/10 amb *La fille du régiment*, i hi ha tornat amb *Les contes d'Hoffmann* (2012/13), *Don Pasquale* (2014/15) i *La fille du régiment* (2016/17).

Tornar a l'índex



Jean-Jacques Delmotte

Figurinista

Estudià arquitectura al centre Beaux-Arts de París, i després disseny de moda a La Chambre Syndicale de la Couture Parisienne. Començà la seva carrera com a dissenyador de vestuari per a teatre i dansa contemporània. L'any 2000 inicià la seva col·laboració amb Laurent Pelly i des d'aleshores han treballat junts en *La Cenerentola*, *Falstaff*, *Le nozze di Figaro*, *Candide*, *Le roi carotte*, *Viva la Mamma!*, *Il barbiere di Siviglia*, *La belle Hélène*, *Manon*, *Cendrillon*, *El gall d'or*, *L'enfant et les sortilèges*, *L'amor de les tres taronges*, *L'étoile* i *I puritani*. També ha treballat amb d'altres directors d'escena, com Yves Lenoir, Laura Scozzi i Christophe Gayral.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2012/13 amb *Les contes d'Hoffmann*, i hi ha tornat amb *Don Pasquale* (2014/15).



Joël Adam

Il·luminador

Col·laborador de Laurent Pelly des de l'any 1989, ha dissenyat la il·luminació de la majoria dels seus espectacles, tant de teatre de text com d'òpera: com *Les contes d'Hoffmann*, *L'amor de les tres taronges*, *I puritani*, *Le Comte Ory*, *L'étoile*, *Hänsel und Gretel*, *L'elisir d'amore*, *Platée*, *Le roi carotte*, *Le médecin malgré lui*, *L'enfant et les sortilèges* o *El gall d'or*; títols que s'han pogut veure en diversitat de teatres, com l'Opéra de Lió, San Francisco Opera, Nationale Opera d'Amsterdam, Opéra National de París, Teatro alla Scala de Milà, Teatro Real de Madrid, Seattle Opera, Grand Théâtre de Ginebra o La Monnaie de Brussel·les.

També ha treballat amb els directors Philippe Adrien, Andrei Șerban, Sandrine Anglade, Robin Renucci, Serge Lipszyc, Nathalie Nauzes o Oriane Moretti.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2009/10 amb *La fille du régiment*, i hi ha tornat amb *Les contes d'Hoffmann* (2012/13) i *La fille du régiment* (2016/17).



Charles Carcopino

Dissenyador de vídeo

Especialista en cibercultura, la seva carrera oscil·la entre el comissariat d'exposicions i les creacions audiovisuals per a espectacles teatrals en directe. Fundà i dirigí l'Studio de la Maison des Arts et de la Culture de Créteil, un espai dedicat a la creació i producció d'instal·lacions d'art digital. Ex-director artístic dels festivals EXIT de Créteil i VIA de Maubeuge, actualment treballa com a comissari independent d'exposicions per a festivals i institucions de França i a l'Àsia. A més, posa els seus coneixements com a càmera a disposició dels directors i integra projeccions d'imatges i dispositius audiovisuals a l'espai escènic o per a escenografies d'esdeveniments.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2012/13 amb *Les contes d'Hoffmann*.



Conxita Garcia

Directora del Cor del Gran Teatre del Liceu

Conxita Garcia és la directora del Cor del Gran Teatre del Liceu, càrrec que la projecta com una de les figures més rellevants de la direcció coral de la seva generació.

Nascuda a Barcelona, es graduà en direcció d'orquestra, direcció de cor i cant. Va ser directora-fundadora del Cor Jove de l'Orfeó Català i sotsdirectora de l'Orfeó Català. També ha estat directora del Cor dels Amics de l'Òpera de Girona i presidenta de la Federació de Corals Joves de Catalunya, amb qui va ser guardonada amb el Premi Nacional de Cultura de la Generalitat de Catalunya (1994). Paral·lelament a l'activitat com a directora del cor del GTL i com a directora invitada d'altres agrupacions corals, desenvolupa també una important labor pedagògica en cursos internacionals de direcció coral. Ha realitzat nombrosos concerts per les millors sales d'arreu d'Europa i nombrosos enregistraments per a CD, DVD, ràdio i televisió.

Debutà al Gran Teatre del Liceu com a mestra assistent del cor i ha col·laborat en la direcció musical de diferents produccions operístiques. Continuadora del l'estil de cant iniciat per Romano Gandolfi i seguit per José Luis Basso, de qui Conxita Garcia en fou directora assistent, va ser nomenada directora titular del Cor del Gran Teatre del Liceu l'any 2015.



Elena Sancho Pereg

Soprano (Stella)

Nascuda a Sant Sebastià, es va graduar a l'Escuela de Canto de Madrid i a la Guildhall School of Music and Drama de Londres. La temporada 2015/16 va ser guardonada amb el premi Opernwelt a la millor artista jove de l'any per la seva interpretació de Zerbinetta (*Ariadne auf Naxos*) a la Deutsche Oper am Rhein de Düsseldorf, teatre on treballà com a solista i on ha interpretat el rol de Sophie (*Der Rosenkavalier*), Fiammetta (*Arabella*) i Oscar (*Un ballo in maschera*). Ha cantat Wanda (*La Grande-duchesse de Gérolstein*) al Teatro de la Zarzuela de Madrid, Frasquita (*Carmen*) i Lisa (*La sonnambula*) a l'ABAO-OLBE i Maria (*West Side story*) a la Deutsche Oper de Berlín, Staatsoper d'Hamburg i Théâtre du Châtelet de París. Ha interpretat Zerbinetta a l'Staatsoper de Berlín, Gilda (*Rigoletto*) al Festival de St. Margarethen d'Àustria, Olympia (*Les contes d'Hoffmann*) a l'Aalto-Theater d'Essen i Norina (*Don Pasquale*) a la Deutsche Oper am Rhein.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2016/17 amb *Werther*, i hi ha tornat amb *Un ballo in maschera* (2017/18) i *Doña Francisquita* (2019/20)



Adriana González

Soprano (Stella)

Nascuda a Guatemala, finalitzà els estudis musicals l'any 2012. L'any 2019 guanyà el primer premi del concurs Operalia i el Premi Pepita Embil de sarsuela a Praga. Ha rebut altres distincions: Prix Lyrique du Cercle Carpeaux, primer premi Bel Canto 2012 del Festival de la Canzone Italiana, tercer premi del Concurs Internacional de Cant Veronica Dunne 2016, primer premi del Concurs Otto Edelmann 2016, premi Oper Burg Gars a Viena, segon premi del Concurs Tenor Francesc Viñas 2017, a més de sis premis extraordinaris.

Entre els seus propers projectes trobem papers com la comtessa (*Le nozze di Figaro*) a Frankfurt i Luxemburg; Mimì (*La bohème*) a Barcelona, Toló i Tòquio; Juliette (*Roméo et Juliette*) a Houston, i Micaëla (*Carmen*) al festival de Sanxay (França). L'any 2019 signà un contracte amb Audax Records i ha publicat el disc Dussaut & Covatti, amb obres d'aquests dos compositors francesos, acompanyada al piano per Iñaki Encina Oyón.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2017/18 amb *Il viaggio a Reims*.



Olga Pudova

Soprano (Olympia)

Mentre estudiava al Conservatori de Sant Petersburg va ingressar a l'acadèmia de joves cantants del Teatre Mariïnski, fet que li va permetre una gira pel Regne Unit, Finlàndia, França, Alemanya, el Japó, els Estats Units, Mònaco i Itàlia. Ha participat en concursos i hi ha guanyat diversos premis de cant, com l'Elena Obraztsova i el Nadezhda Obukhova, entre d'altres.

Aquesta temporada té previst interpretar la Reina de la Nit (*La flauta màgica*) a la Semperoper de Dresden, Zerbínetta (*Ariadne auf Naxos*) al Grand Théâtre de la Ville de Luxemburg, a més de diversos recitals amb obres de Mozart i Giunina (*Lucio Silla*) a La Seine Musicale (París). Recentment ha cantat les òperes *Die Entführung aus dem Serail* al Grand Théâtre de Ginebra, *Lucia di Lammermoor* i *Les contes d'Hoffmann* a la Bayerische Staatsoper de Múnic, entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2015/16 amb *Die Zauberflöte*, i hi ha tornat amb el mateix títol la temporada 2016/17.



Rocío Pérez

Soprano (Olympia)

Abans de centrar-se en el cant, va formar-se com a clarinetista i actriu. L'any 2014 entrà a l'Opera Studio d'Estrasburg/Colmar, i posteriorment va ser admesa al programa de joves cantants de l'Opéra de Lió. Des d'aleshores ha pogut cantar a l'Opéra National du Rhin d'Estrasburg interpretant Thibault (*Don Carlo*), dirigida per Daniele Callegari; a l'Opéra de Lió i al Théâtre des Champs Élysées de París com a Cleone (*Ermione*), amb direcció d'Alberto Zedda, i al Teatro La Fenice de Venècia interpretant Berenice (*L'occasione fa il ladro*) i el díptic *Prima la musica e poi le parole* i *Der Schauspieldirektor*. També ha trepitjat l'escenari del Teatro Real de Madrid interpretant Nanneta (*Falstaff*) i la Reina de la Nit (*La flauta mà-*

gica), títol que també ha cantat a la Deutsche Oper de Berlín, on ha protagonitzat *Lucia di Lammermoor*. Entre els seus propers compromisos té previst participar a l'òpera Peter Grimes a Madrid i com a Gilda (*Rigoletto*) a l'Opéra National de Lorraine.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.



Ermonela Jaho

Soprano (Antonia)

Nascuda a Albània i actualment resident a Nova York, va començar a rebre classes de cant als 6 anys d'edat. Va guanyar una beca que li va permetre estudiar amb Katia Ricciarelli a Màntua; posteriorment es traslladà a Roma i ingressà a l'Accademia Nazionale di Santa Cecilia. Ha guanyat premis de cant, entre d'altres, a Milà, Ancona i Rovereto.

Al seu repertori destaquen els papers de Violetta (*La traviata*), Madama Butterfly i Suor Angelica. A més del repertori italià, també ha cantat obres de Massenet, Offenbach, Auber, Bizet, Chabrier, Gounod, Händel, Milhaud, Mozart, Poulenc, Prokófiev, Rimski-Kórsakov, Johann Strauss, Stravinsky i Txaikovski.

Entre els seus compromisos recents hi ha Suor Angelica i Madama Butterfly a Munic; Violetta a París, Londres i Berlín; Valentine (*Les huguenots*) a París i Munic; Anna (*Le villi*) a Londres, i Anna Bolena amb Opera Australia.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2012/13 amb *Madama Butterfly*, i hi ha tornat amb *Otello* (2015/16), *Turandot* (2019/20) i *La traviata* (2020/21).

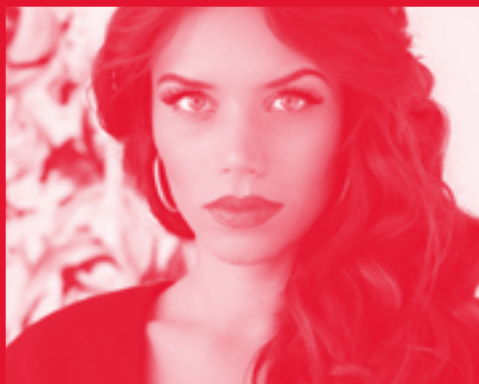


Nino Surguladze

Mezzosoprano (Giulietta)

Nascuda a Tbilisi (Geòrgia), després de formar-se com a periodista es graduà al Conservatori de la seva ciutat natal. Ha estat reconeguda amb l'Orde Presidencial de l'Excel·lència de la República Georgiana per la seva contribució a la cultura i promoció del seu país a l'estranger, i també ha estat condecorada com a Cavaliere della Stella d'Itàlia. Ha guanyat diversos concursos de cant importants, com el Francesc Viñas, BBC Singer of the World a Cardiff, GBOSCAR i el Concurs Internacional de Cant de Tolosa de Llenguadoc. Completà la seva formació musical a l'Accademia del Teatro allà Scala de Milà amb Leyla Gencer, Luciana Serra i Luigi Alva, i ha cantat als principals teatres del món. A més, ha treballat amb els mestres Riccardo Muti, Roberto Abbado, Daniel Harding, Michel Plasson, Philippe Jordan, Fabio Luisi, Zubin Mehta, Nicola Luisotti, Gianandrea Noseda, Paolo Arrivabeni o Daniel Oren, entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2001/02 amb *Lady Macbeth* de Mtsenk, i hi ha tornat amb *Rigoletto* (2004/05) i *Luisa Miller* (2007/08).



Ginger Costa-Jackson

Mezzosoprano (Giulietta)

Graduada pel Metropolitan Opera's Lindemann Young Artist Development Program i l'institut Samling Scholar, a la Metropolitan Opera de Nova York ha cantat els papers de Rosina (*Il barbiere di Siviglia*), Lola (*Cavalleria rusticana*) i Smeton (*Anna Bolena*). També ha interpretat Despina (*Così fan tutte*) a l'Opéra National de París dirigida per Philippe Jordan, i Carmen a la San Diego Opera, San Francisco Opera i al New National Theatre de Tòquio. Ha cantat Dorabella (*Così fan tutte*) a la Seattle Opera i Maddalena (*Rigoletto*) a LA Opera de Los Angeles. El seu repertori, a més, inclou els rols de Donna Elvira (*Don Giovanni*), Cherubino (*Le nozze di Figaro*), Angelina (*La Cenerentola*), Musetta (*La bohème*), Hélène (*La belle Hélène*), Rosette (*Manon*) i Smagardi (*Francesca da Rimini*), entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2010/11 amb *Cavalleria rusticana* i *Pagliacci*.



Marina Viotti

Mezzosoprano (La Musa / Nicklausse)

Tot i néixer a Suïssa, va créixer a França. Filla de pares músics, als 17 anys es diplomà en flauta. També estudià filosofia i literatura, i posteriorment s'instal·là a Viena i es formà en cant amb Heidi Brunner (2011), i seguidament amb Brigitte Baileys a l'institut HEMU de Lausana (2013). Actualment perfecciona el seu cant amb Raúl Giménez i Alessandra Rossi. El seu repertori inclou els papers d'Arsace (*Aureliano in Palmira*) i Isabella (*L'italiana in Algeri*), que ha interpretat al festival Rossini de Wildbad i a Lucerna, on també ha cantat Elisabetta (*Maria Stuarda*), a més de participar a *La Grande-Duchesse de Gérolstein*. Així mateix, ha interpretat la tercera dama de *Die Zauberflöte* a Lausana, Mellbea (*Il viaggio a Reims*) a Barcelona i València, Olga (*Ievgueni Oneguï*) i Rosina (*Il barbiere di Siviglia*) a Estrasburg, i ha participat a *Roméo et Juliette* al Teatro allà Scala de Milà.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2017/18 amb *Il viaggio a Reims*.



Carol García

Mezzosoprano (La Musa / Nicklausse)

Ha guanyat premis en concursos de cant com el Montserrat Caballé, el Francesc Viñas, Belvedere i Operalia. A més, formà part de l'Atelier Lyrique de l'Opéra National de París. Especialista en el repertori rossinià i barroc, Ha cantat títols com *Il barbiere di Siviglia* a ciutats com Massy, Bordeus, Montreal, Palma de Mallorca, La Corunya, Pamplona, Parma o Milwaukee; *L'italiana in Algeri* a Montpeller, així com *La cenerentola* a Tours, Bilbao o Eivissa. També ha cantat títols com *Così fan tutte*, *Don Giovanni*, *L'Orfeo*, *El amor brujo*, *Farnace*, *Carmen*, *Werther*, *Roméo et Juliette*, *La casa de Bernarda Alba* o *Il finto sordo* en ciutats com Trieste, Barcelona, Lima, Valladolid, Madrid, Màlaga, etc. Properament cantarà *La casa de Bernarda Alba* i *Il barbiere di Siviglia* a Màlaga, *Viva la Mamma* al Teatro Real de Madrid o *Benamor* al Teatro de la Zarzuela.

[Tornar a l'índex](#)

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2016/17 amb *Werther*, tot i que abans havia participat en espectacles d'El Petit Liceu com *La Ventafocs* (2008/09 i 2013/14).



Laura Vila

Mezzosoprano (La veu de la tomba)

Graduada superior pel Conservatori del Liceu, recentment ha interpretat els rols de Carmen, dirigida escènica per Emilio Sagi a Xangai i Nanquín, i Leonora (*La favorita*) al Teatro Cervantes de Màlaga amb Ismael Jordi i Carlos Álvarez. Ha col·laborat a *La verbena de la Paloma* interpretant Rita amb els Amigos de la Ópera de la Corunya i *I puritani* (Enrichetta) a l'Ópera d'Oviedo. Inicià la seva carrera amb els Amics de l'Òpera de Sabadell interpretant els papers de Dorabella (*Così fan tutte*), Amneris (*Aida*), Fenena (*Nabucco*), Adalgisa (*Norma*), Orfeo (*Orfeo ed Euridice*), Isabella (*L'italiana in Algeri*), Carmen i Eboli (*Don Carlo*), entre d'altres. També ha interpretat Zaida (*Il turco in Italia*) a Oviedo, Flora (*La traviata*) al Festival de Peralada, Maddalena (*Rigoletto*) a Bilzen, Lola (*Cavalleria rusticana*) a Palma, a més de participar a Moses und Aron al Teatro Real de Madrid.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2013/14 amb *Cendrillon*, i hi ha tornat aquesta temporada amb *La traviata*.



John Osborn

Tenor (Hoffmann)

Nascut a Sioux City (Iowa), es llicencià en cant i interpretació al Simpson College d'Indianola. Va debutar operísticament l'any 1993 a Des Moines Metro Opera d'Indianola i va ser convidat a formar part del programa per a joves cantants de la Metropolitan Opera de Nova York. Tot i que encara era membre del programa, l'any 1997 va fer el debut europeu a Colònia interpretant el rol de Fenton (*Falstaff*), sota la batuta de James Conlon. Des d'aleshores ha cantat als principals teatres d'òpera del món, com la Royal Opera House de Londres, Opéra National de París, Teatro dell'Opera de Roma, Metropolitan Opera de Nova York, La Monnaie de Brussel·les, Opernhaus Zurich, Nationale Opera d'Amsterdam, Teatro Colón de Buenos Aires, Bayerische Staatsoper de Múnic, Grand Théâtre de Ginebra, Teatro alla Scala de Milà, San Francisco Opera i Lyric Opera of Chicago, entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2015/16 amb *Benvenuto Cellini*, i hi ha tornat amb *Les pêcheurs de perles* (2018/19).



Arturo Chacón-Cruz

Tenor (Hoffmann)

[Tornar a l'índex](#)

L'any 2005 guanyà el concurs de cant Operalia impulsat per Plácido Domingo i des d'aleshores ha cantat a teatres d'arreu del món. El seu repertori inclou rols com Jacopo Foscari (*I due Foscari*), Gabriele Adorno (*Simon Boccanegra*), Pinkerton (*Madama Butterfly*), Rodolfo (*Luisa Miller*), duc de Màntua (*Rigoletto*), Alfredo (*La traviata*), Hoffmann (*Les contes d'Hoffmann*), Werther i Romeo (*Roméo et Juliette*), entre d'altres. Recentment ha interpretat Des Grieux (*Manon*) al Teatro Palacio de Bellas Artes de Mèxic, ha debutat a La Monnaie de Brussel·les amb Rigoletto, ha cantat *La traviata* al Theater an der Wien, Bayerische Staatsoper de Munic i LA Opera de Los Angeles, *Carmen* a l'Staatsoper d'Hamburg, i *La bohème* a Macerata, San Francisco i Hamburg.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2016/17 amb *Werther*, i hi ha tornat amb *Luisa Miller* (2018/19) i *La traviata* (2020/21).



Alexander Vinogradov

Baix (Lindorf / Coppélius / Dr. Miracle / capità Dapertutto)

Debutà amb 21 anys al Teatre Bolxoi de Moscou i des d'aleshores ha tingut una carrera ascendent que li ha permès treballar amb els mestres Daniel Barenboim, Myung-Whun Chung, Valery Gergiev, Mariss Jansons, Philippe Jordan, Lorin Maazel, Yannick Nézet-Séguin, Gianandrea Noseda, Antonio Pappano i Vassili Petrenko. El seu paper més emblemàtic és Escamillo (*Carmen*), que ha interpretat a la Metropolitan Opera de Nova York, Bayerische Staatsoper de Munic i Teatro alla Scala de Milà, entre altres sales. També ha interpretat *Roméo et Juliette* a Milà, *Lucia di Lammermoor* i *Luisa Miller* a Nova York, Ernani a l'Opéra de Montecarlo i *Il barbiere di Siviglia* i *Die Zauberflöte* a l'Staatsoper de Berlín. Entre els seus compromisos recents figuren *Nabucco* a Florència, *Oedipus Rex* al Teatro Real de Madrid, *Carmen* a Londres i *Don Carlo* a Los Angeles.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2019/20 amb *Turandot*.



Roberto Tagliavini

Baix (Lindorf / Coppélius / Dr. Miracle / capità Dapertutto)

Nascut a Parma (Itàlia), començà a estudiar cant a la seva ciutat natal sota el mestratge del baríton Romano Franceschetto. El seu repertori comprèn obres dels compositors Rossini, Mozart, Bellini, Mozart, Bellini, Donizetti i Verdi, així com el repertori francès. Destaquen les seves interpretacions de Selim (*Il turco in Italia*), Mustafà (*L'italiana in Algeri*), Alidoro (*La Cenerentola*), Fernando (*La gazza ladra*), Lord Sidney (*Il viaggio a Reims*), Maometto (*Maometto II*), Elmiro (*Otello*), governador (*Le Comte Ory*), comte d'Almaviva (*Le nozze di Figaro*), Rodolfo (*La sonnambula*), Oroveso (*Norma*), Giorgio (*I puritani*), Raimondo (*Lucia di Lammermoor*), Banco (*Macbeth*), Attila, Zaccaria (*Nabucco*), Pagano (*I lombardi alla prima crociata*), comte Des Grieux (*Manon*), Escamillo (*Carmen*) i frère Laurent (*Roméo et Juliette*), entre altres rols. Ha cantat al Teatro alla Scala de Milà, Opéra National de París, Teatro Real de Madrid, Metropolitan Opera de Nova York i Festival de Salzburg.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2017/18 amb *Il viaggio a Reims*.



Francisco Vas

Tenor (Spalanzani)

Nascut a Saragossa, estudià cant i violí a Barcelona. Va debutar amb *El giravolt de maig* i *Il barbiere di Siviglia*. Ha actuat, entre altres coliseus, al Teatro Real i Teatro de la Zarzuela de Madrid, Teatro de la Maestranza de Sevilla, Palacio Euskalduna de Bilbao, Opéra Bastille de París, Teatro Nacional de São Carlos de Lisboa, així com a Santiago de Compostel·la i Oviedo, a més dels festivals de Granada i Peralada. El seu repertori inclou *Incredibile (Andrea Chénier)*, *Scaramuccio (Ariadne auf Naxos)*, *Cassio (Otello)*, *Guillot de Morfontaine (Manon)*, *Goro (Madama Butterfly)*, *Bob Boles (Billy Budd)*, *Armand des Grieux (Boulevard Solitude)*, *Arbace (Idomeneo)* i *Pang (Turandot)*, entre d'altres.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 1993/94 amb *La fille du régiment* i hi ha tornat en nombroses ocasions, les darreres amb *Adriana Lecouvreur* (2011/12), *Les contes d'Hoffmann* i *L'or del Rin* (2012/13), *Tosca* (2013/14), *Norma* i *Carmen* (2014/15), *Benvenuto Cellini* i *Simon Boccanegra* (2015-16), *Tristan und Isolde* (2017/18), *Tosca* (2018/19) i *Turandot* (2019/20).



Alexey Bogdanov

Baríton (Crespel / Luther)

Nascut a Odessa (Ucraïna), l'any 1992 es traslladà a San Francisco. Estudià al Domingo-Cafritz Young Artist Program de la Washington National Opera, a més de la Universitat d'Indiana i a Santa Cruz a Califòrnia. L'any 2008 debutà a l'Òpera Theatre de Saint Louis a l'òpera *Troilus and Cressida* de William Walton. Entre el seu repertori figuren els papers d'Amonasro (*Aida*), Rigoletto, Sharpless (*Madama Butterfly*), Scarpia (*Tosca*), Jack Rance (*La fanciulla del West*), Nourabad (*Les pêcheurs de perles*), Peter (*Hänsel und Gretel*), Don Giovanni, Belcore (*L'elisir d'amore*) i Ievgueni Oneguï, entre d'altres.

Debuta al Gran Teatre del Liceu.



Carlos Daza

Baríton (Peter Schlémil / Hermann)

Nascut a Barcelona, inicialment es formà com a veterinari i va fer els estudis de cant al Conservatori Superior de Música del Liceu amb els professors

[Tornar a l'índex](#)

Eduard Giménez i Marfà Soler. L'any 2005 debutà com a comte d'Almaviva (*Le nozze di Figaro*) al teatre La Faràndula de Sabadell en guanyar el concurs de l'Escola d'Òpera de Sabadell. Durant les temporades següents participà, en aquell mateix escenari, en *Pagliacci*, *La bohème*, *La traviata*, *Falstaff*, *Don Carlo*, *Don Giovanni*, *Così fan tutte*, *La nozze di Figaro*, *Il barbiere di Siviglia*, *L'elisir d'amore* i *Turandot*, entre altres títols. També ha cantat *L'italiana in Algeri* i *La fanciulla del West* a l'ABAO de Bilbao; *La bohème*, *La traviata* i *Don Giovanni* a Oviedo, i *La fille du régiment* al Teatro de la Maestranza de Sevilla

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2004/05 amb *La petita flauta màgica*, i hi ha tornat diverses vegades, les darreres amb *Werther* i *La fille du régiment* (2016/17), *Hamlet* i *La Gioconda* (2018/19).



Vincent Ordonneau

Tenor (Andrès / Cochenille / Frantz / Pitichinaccio)

Format com a enginyer en electrònica i informàtica, inicià la seva carrera com a cantant a l'Opéra de Lió, Théâtre National de l'Opéra Comique de París i debutà l'any 2002 gràcies al programa per a joves artistes de l'Opéra de París. El 2019 cantà a Londres els papers de Remendado (*Carmen*), els servents de Les contes d'Hoffmann i Schmidt (*Werther*). El seu repertori també inclou els rols del pare confessor (*Dialogues des carmélites*), Torquemada (*L'heure espagnole*), Triquet (*Jevgueni Oneguïn*), mestre de ball (*Ariadne auf Naxos*), Pong (*Turandot*), Spoletta (*Tosca*), Goro (*Madama Butterfly*) i Don Basilio (*Le nozze di Figaro*). Papers que ha cantat en teatres i auditoris diversos, com el Théâtre du Capitole de Tolosa de Llenguadoc, Accademia Nazionale di Santa Cecilia de Roma, Concertgebouw d'Amsterdam,

Théâtre du Châtelet de París i Teatre Mariïnski de Sant Petersburg, entre d'altres. L'any 2019 debutà al Festival de Salzburg interpretant el pastor (*Oedipe* de G. Enescu).

Debuta al Gran Teatre del Liceu.



Roger Padullés

Tenor (Nathanaël)

Inicià la seva formació vocal a l'Escolania de Montserrat. L'any 2001 es traslladà a Friburg de Brisgòvia (Alemanya) per estudiar lied alemany, gràcies a una beca de la Generalitat de Catalunya. L'any 2009 guanyà el segon premi del Concurs de Cant Francesc Viñas. A més, s'ha format a l'Opera Studio de l'Opéra National du Rhin d'Estrasburg. Ha actuat en teatres de tots els continents, dirigit, entre d'altres, per Zubin Mehta o el director d'escena Peter Brook. Especialista en el camp del lied, ha ofert recitals al Capitole de Tolosa de Llenguadoc i al Rosenblatt Recital Series de Londres. Alguns dels seus enregistraments han estat premiats, com *Mompou songs*, *Tossudament Llach*, *Cançó d'amor i de guerra* i *Lull*. Recentment ha enregistrat, amb el pianista Francisco Poyato, la integral per a veu i piano del compositor Juli Garreta.

Debutà al Gran Teatre del Liceu la temporada 2007/08 amb *Lucrezia Borgia*, i hi ha tornat diverses vegades, amb *Król Roger* i *Der Rosenkavalier* la temporada 2009/10, *Le nozze di Figaro* (2011/12) i *La favorite* (2017/18).

Relació personal Gran Teatre del Liceu

DIRECCIÓ GENERAL

Valentí Oviedo

Secretaria de direcció

Ariadna Pedrola

Assessoria jurídica

Elionor Villén

Anna Ferrando

Natàlia Sanz

DIRECCIÓ ARTÍSTICA I PRODUCCIÓ

Víctor García de Gomar

Leticia Martín

Planificació

Yolanda Blaya

Maria Subirana

Contractació i figuració

Albert Castells

Meritxell Penas

M. Carme Ventura

Producció executiva

Silvia García

Joan Rimbau

Producció d'esdeveniments

Muntsa Inglada

Deborah Tarridas

Sobretítols

Glòria Nogué

Marc Renau

DIRECCIÓ MUSICAL

Josep Pons

Antoni Pallès

Josep M^a Armengol

Núria Piquer

Arxiu musical

Josep Carreras

Elena Rosales

Mestres assistents musicals

Rodrigo de Vera

Vanessa García

David-Huy Nguyen-Phung

Jaume Tribó

Véronique Werklé

Regidoria musical

Lluís Alsius

Luca Ceruti

Micky Galindo

Sebastián Popescu

Orquestra

Kai Gleusteen

Òscar Alabau

Olga Aleshinski

César Altur

Joaquín Arrabal

Sandra Luisa Batista

Joan Andreu Bella

Lluís Bellver

Francesc Benítez

Jordi Berbegal

Josep M. Bernabeu

Claire Bobij

Kostadin Bogdanoski

Bettina Brandkamp

Esther Braun

Mercè Brotons

Pablo Cadenas

Javier Cantos

Josep Antón Casado

Andrea Ceruti

J. Carles Chordà

Carles Chordà

Francesc Colomina

Carme Comeche

Albert Coronado

Charles Courant

Savio de la Corte

Birgit Euler

Juan Pedro Fuentes

Alejandro Garrido

Juan González Moreno

Ródica Mónica Harda

Piotr Jeczmyk

Aleksandar Krapovski

Magdalena Kostrzewaska

Émilie Langlais

Francesc Lozano

Jing Liu

Kalina Macuta

Sergii Maiboroda

Darío Mariño Varela

Enric Martínez

Jorge Martínez Campos

Manuel Martínez

Juanjo Mercadal

Jordi Mestres

Aleksandra Miletic

Albert Mora

David Morales

Liviu Morna

Mihai Morna

Emili Pascual

M^a Dolors Paya

Enric Pellicer

Raúl Pérez

Cristoforo Pestalozzi

Ionut Podgoreanu

Alexandre Polonski

Sergi Puente

Annick Puig

Ewa Pyrek

Joan Renart

M^a José Rielo

Artur Sala

Joao Seara

Guillermo Salcedo

Fulgencio Sandoval

Cristian Sandu

Javier Serrano

Oleg Shport

Oksana Solovieva

Juan M. Stacey

Barbara Stegemann

Raul Suárez

Renata Tanellari

Guillaume Terrail

Franck Tollini

Yana Tsanova

Marie Vanier

Bernardo Verde

Jorge Vilalta

Matthias Weinmann

Cor

Coxita García

Alejandra M. Aguilar

Josep M. Bosch

Margarita Buendía

José L. Casanova

Alexandra Codina

Xavier Comorera

Miguel Ángel Curras

Dimitar Darlev

Gabriel Antonio Diap

Mariel Fontes

Elisabeth Gillming

Ignasi Gomar

Oihane González de Viñaspre

Olatz Gorrotxategi

Ramon Grau

Lucas Groppo

Gema Hernández

Andrés Omar Jara

M. Carmen Jiménez

Sung Min Kang

Hortènsia Larrabeiti

Yordanka León

Graham Lister

Glòria López Pérez

M. Dolors Llonch

Raquel Lucena

Mónica Luezas

Elisabet Maldonado

Aina Martín

Encarnació Martínez

Xavier Martínez

Ivo Mischev

Raquel Momblant

Daniel Muñoz

Plamen G. Papazikov

M^a Angles Padró

Eun Kyung Park

Natàlia Perelló

Marta Polo

Joan Prados

Joan Josep Ramos

Maria Genís Ricart

Miquel Rosales

Maria Such

Olga Szabo

Llorenç Valero

Ingrid Venter

Elisabet Vilaplana

Helena Zaborowska

Giuseila Zannerini

Servei educatiu i El Liceu Apropa

Jordina Oriols

Irene Calvís

Carles Gibert

Josep Maria Sabench

Pilar Villanueva

DEPT. COMUNICACIÓ I EDICIONS

Nora Farrés

Premia

Joana Lladó

Digital

Christian Machió

Edicions

Sònia Cañas

Arxiu

Helena Escobar

Enric Escofet

Producció d'audiovisuals

Clara Bernardo

Berta Regot

Santi Gila

[Tornar a l'índex](#)

Disseny

Lluís Palomar

DEPT. ECONOMICOFINANCER

Ana Serrano

Cristina Esteve

Núria Ribes

Control econòmic

M. Jesús Fèlix

Gemma Rodríguez

Comptabilitat

Jesús Arias

M. José García

Tresoreria i assegurances

Jordi Cabrero

Roser Pausas

Compres

M. Isabel Aguilar

Javier Amorós

Eva Grijalba

Anna Zurdo

DEPT. DE MÀRQUETING I COMERCIAL

Mireia Martínez

Pol Avinyó

Montse Cardona

Jesús García

Teresa Lleal

Gemma Pujol

Judith Ruiz

Abonaments i localitats

M. Carme Aguilar

Diana Díaz

Oriol Gallart Riu

Juli Granés Valles

Victoria Iglesias

Aroa Lebron

Agnès Pérez

Ariadna Porta

Berta Simó

Ana López Suárez

María Nuño Martínez

Josefa Padros

Marta Pasarín Closa

Alicia Pizcueta Muro

Sonia Puig-Gros

Marta Ribas

Gemma Sanchez

Judith Vila Beltrán

DEPT. DE PATROCINI, MECENATGE

I ESDEVENIMENTS

Helena Roca

Sandra Modrego

Sandra Oliva

Mireia Ventura

Esdeveniments

Isabel Ramón

Marcos Romero

Paulina Soucheiron

DEPT. DE RECURSOS HUMANS

I SERVEIS GENERALS

Jordi Tarragó

Administració de personal

Jordi Aymar

Mercè Siles

Formació i seguretat i salut laboral

Rosa Barreda

Recepció

Cristina Ferraz

Servei mèdic

Mireia Gay

Seguretat

Ferran Torres

Informàtica

Pilar Foixench

Raúl López

Xavier Massotti

Albert Sust

Instal·lacions i manteniment

Susana Expósito

Elena Ferré

Domingo García

Isaac Martín

DEPT. DE RELACIONS

INSTITUCIONALS

Relacions Públiques

Estefania Sort

Yolanda Bonilla

Laura Prat

Sala

Marian Casals

Xavier Pérez

DEPT. TÈCNIC

Xavier Sagrera

Oficina tècnica

Marc Comas

Guillermo Fabra

Natàlia Paradela

Eduard Torrents

Coordinació escènica

Maria de Frutos

Miguel Ángel Garcia

Txema Orriols

Administració de personal

Cristina Viñas

Judit Villalmanzo

Logística i transport

José Jorge González

Blai Munuera

Lluís Suárez

Maquinària

Albert Anguera

Ricard Anguera

Joan A. Antich

Natàlia Barot

Albert Brignardelli

Raúl Cabello

Ricard Delgado

Yolanda Escoda

Sebastià Escutia

Emili Fontanals

Angel Hidalgo

Ramon Llinàs

Eduard López

Francesc X. López

Begoña Marcos

Aduino J. Martínez

Manuel Martínez

Roger Martínez

Eduard Melich

Bautista V. Molina

Albert Peña

Esteban Quífer

Carlos Rojo

Salvador Pozo

Esther Sanclemente

Andrés Sánchez

Jordi Segarra

Luminotècnia

Susana Abella

Ferran Capella

Sergi Escoda

Oriol Franquesa

Jordi Gallues

J Pere Gil

Anna Junquera

Antonio Larios

Joaquim Macià

Francesc Macip

Antoni Magriña

Vicente Miguel

Enric Miquel

Alfonso Ochoa

Carles A. Pascua

Robert Pinies

José C. Pita

Ferran Pratdesaba

Josué Sampere

Tècnica d'audiovisuals

Jordi Amate

Antoni Arrufat

Amadeo Pabó

Carles Rabassa

Josep Sala

Antoni Ujeda

Àngel Vilchez

Atrezzo

Javier Andrés

Stefano Armani

José Luis Encinas

Montserrat Gandia

Miguel Guillén

Fernando Jiménez

Antoni Lebrón

Ana Pérez

Lluís Rabassa

Jaume Roig

Josep Roses

Mariano Sánchez

Vicente Santos

Regidoria

Llorenç Ametller

Immaculada Faura

Xesca Llabrés

Jordi Soler

Sastreria

Rui Alves

Alejandro Curcó

Rafael Espada

David Farré

Cristina Fortuny

Victòria Gallego

Carme González

Esther Linuesa

Jaime Martínez

Dolors Rodríguez

Glòria Royo

Javier Sanz

Montserrat Vergara

Ana Sabina Vergara

Alba Viader

Patrícia Viguier

Eva Vilchez

Caracterització

Susana Ben Hassan

Monica Núñez

Liliana Pereña

Miriam Pintado

Núria Valero

[Tornar a l'índex](#)

Direcció

Nora Farrés

Coordinació

Sònia Cañas i Helena Escobar

Continguts

Albert Galceran i Jaume Radigales

Col·laboradors en aquest programa

Albert Galceran, Oriol Pérez Treviño, Jaume Radigales, Jaume Tribó

Disseny original

Bakoom Studio

Disseny

Minimilks

Fotògrafs

Antoni Bofill, David Ruano, Christian Machío

Copyright 2021:

Gran Teatre del Liceu sobre tots els articles d'aquest programa i fotografies pròpies

Informació sobre publicitat i Programa de Patrocini i mecenatge

liceubarcelona.cat / mecenes@liceubarcelona.cat / 93 485 86 31

Comentaris i suggeriments

edicions@liceubarcelona.cat

La Fundació del Gran Teatre del Liceu és membre de



El Gran Teatre del Liceu ha obtingut les certificacions

EMAS (Ecomanagement and Audit Scheme)

ISO 14001 (Sistema de gestió ambiental)

ISO 50001 (Sistema de gestió energètica)

Distintiu de garantia de qualitat ambiental



Liceu

175

175

Opera
Barcelona